

Starende blik?
'Betrap't op
drugsgebruik

3

'Gratie voor
Baybasin enig
juiste uitweg'

9

Big Brother
kijkt mee
buiten de AIT

23

de Bonjo verschijnt 6x per jaar
36^e jaargang
nummer 3, juni 2026

Word voor 25,- euro per jaar
abonnee en ontvang zes keer per
jaar de Bonjo.

Wie wij zijn

Wij komen op voor de belangen van
gedetineerden en ex-gedetineerden
in Nederland.

BONJO

Wat wij willen

Bonjo's missie is verbetering van het
strafrecht, betere omstandigheden in
de bajes en eerlijke kansen voor (ex-)
gedetineerden om een menswaardige
re-integratie te kunnen realiseren.

Achterhaalde 'mechanische apparatuur' nog steeds ingezet

Justitie dekt gebruik knevelbedden

Het gebruik van knevelbedden in Nederlandse gevangnissen is nog steeds staande praktijk. Dat bleek uit een terloopse vermelding in het rapport 'Iso': *perspectives on prison isolation* van de prominente wetenschapper Dr. Sharon Shalev (gemaakt op verzoek van de Dienst Justitiële Inrichtingen). De redactie van de Bonjo heeft hierover vragen gesteld aan DJI. Na enkele maanden kwamen de antwoorden. Daaruit blijkt dat de dienst het gebruik van knevelbedden (die zij liever aanduidt met de term 'veiligheidsbedden') ondanks belangrijke bezwaren wil handhaven. Hoe vaak en hoe lang de knevelbedden worden gebruikt, zegt DJI niet bij te houden.

Boudewijn Chorus en Ger van der Veen

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) heeft recent antwoord gegeven op vragen over het gebruik van zogenoemde 'veiligheidsbedden' in Nederlandse detentie-instellingen. Wie de antwoorden zorgvuldig leest, kan niet anders concluderen dan dat ze meer vragen oproepen dan beantwoorden. Achter een ogenschijnlijk juridisch sluitend verhaal schuilt een praktijk die wringt met fundamentele rechtsstatelijke beginselen – en mogelijk met internationale mensenrechten-normen.

Geen neutrale keuze

Allereerst valt de terminologie op. Waar in de wetenschappelijke literatuur wordt gesproken over 'fixatiebedden' of 'restraint beds', kiest DJI consequent voor de term 'veiligheidsbed'. Dat lijkt geen neutrale keuze. Taal doet ertoe, zeker in een context waarin vrijheidsbeperking en dwang

centraal staan. De term 'veiligheidsbed' suggereert bescherming en zorg, terwijl het in wezen gaat om een middel om een gevangene soms meerdere uren lang fysiek te fixeren. Het is precies dit type middel dat internationaal onder zware kritiek staat en dat deskundigen als mensonwaardig kwalificeren.

Mechanisch?

Merkwaardig is ook, dat DJI de term 'mechanisch' gebruikt voor het knevelbed: 'Het fixatiebed valt onder de categorie toegestane mechanische middelen zoals genoemd in de bijlage bij de Ministeriële Regeling toepassing mechanische middelen in penitentiaire inrichtingen.' Mechanisch betekent volgens het prominente woordenboek Van

Detail knevelbed

Dale 'op werktuigen betrekking hebbend'. Kennelijk beschouwt de dienst het knevelbed dus als een werktuig. Dit leidt onwillekeurig tot een associatie die DJI juist zou moeten willen vermijden: de gedachte aan werktuigen waarmee in de middeleeuwen gemarteld werd.

LEES VERDER OP PAGINA 5

Advocaat Külcü over beklagrecht

'Veel weg van middeleeuws recht'

De Bonjo sprak met rechtsfilosoof en advocaat Hakan Külcü. Een deel van het gesprek ging over de Commissies van Toezicht (CvT's), waar gedetineerden hun beklag kunnen doen.

Elke CvT is een op zichzelf staande organisatie. Külcü: "Dat betekent dat elke CvT voor een groot deel zijn eigen regels en eigen procedures hanteert. Dat heeft veel weg van middeleeuws recht, maar dan in de 21ste eeuw." Külcü is verbaasd als hij hoort dat directeuren van de PI vergaderingen van de CvT's bijwonen. "Dat kan toch niet? Het is alsof het OM in de raadkamer zit met de rechters."

Lege velletjes

De Bonjo vroeg om de benoemingsbesluiten van de leden van de CvT's, maar kreeg alleen velletjes waarop alle belangrijke informatie was weggelakt. Namen van leden verschijnen sinds kort ook niet meer in de jaarverslagen van de beklagcommissies. "Hoe kun je iemand wraken, als je niet weet welke leden in de commissie zitten?" vraagt Külcü zich af. "En als er schijn van vooringenomenheid

is, moet je leden van de CvT kunnen wraken."

Op de plank

Beklagzaken liggen anderhalf jaar op de plank, terwijl de wet een termijn van vier weken voorschrijft. In bijzondere gevallen kan die verlengd worden met nog eens vier weken. Dit moet dan in een schrijven aan de klager kenbaar worden gemaakt. Külcü: "Ik heb nog nooit zo'n een brief gezien." Hij vindt dat wettelijke termijnen gewoon gehaald moeten worden. "We zien verder ook dat schorsingsverzoeken ongemotiveerd met een standaardoverweging worden afgewezen door de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), terwijl het soms om zeer schrijnende gevallen gaat." (GvdV/MvdK)

ZIE OOK PAGINA 10/11

Strafzaak? Neem geen advocaat, neem een strafrechtadvocaat!

Bel gratis ons team van strafrechtsspecialisten: 0800-WEENING (0800-933 6464)

WEENING
STRAFRECHTADVOCATEN

de **BONJO** colofon

Onafhankelijke krant voor het gevangeniswezen

de Bonjo is een uitgave van de vereniging Bonjo en verschijnt zes keer per jaar.

Stichting Bonjo heeft een ANBI-status, donaties zijn binnen de wettelijke voorwaarden fiscaal aftrekbaar.

Oplage: 10.000 exemplaren

Abonnementen 25,00 euro per jaar
Losse nummers 4,50 euro incl. porto.
ISSN nummer: 2352-104X

© copyright: de Bonjo

Overnemen van artikelen is alleen toegestaan na overleg met de redactie.

Reacties zijn welkom op:
info@bonjo.nl

Contactadres

Telefoon: 0800-333 44 46 (gratis)
020-665 94 20
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam
info@bonjo.nl | www.bonjo.nl

Advertenties

Informatie over adverteren in deze krant kunt u inwinnen bij marion@bonjo.nl of 020-665 94 20

Directeur Bonjo

Bedel Bayrak

Bestuur Bonjo

Toine Bakermans
Miep van Diggelen (penningmeester)
Frans Douw
Martin Iwema
Ruud Jansen (voorzitter)
Marieke Kruithof

Hoofredactie

Martijn van der Kooij

de Bonjo wordt via de bibliotheken en de re-integratiecentra in de gevangnissen verstrekt aan alle gemiddeld 10.000 aanwezige gedetineerden.

Geldt ook voor ambtenaren werkzaam in het gevangeniswezen en de talloze medewerkers en vrijwilligers van de organisaties die aangesloten zijn bij Bonjo. Strafrechtadvocaten hebben veelal een abonnement.

Redactie

Ronald Bos
Jaap Brandligt
Boudewijn Chorus
Jordi L'Homme
Krisz Lucke
Tjitske Perdeck
Lea Spierts
Puck Steentjes
Violette Steijver van Orselen
Hans Stoker
Irem Tuna
Ger van der Veen
Bregje Veltman

Medewerkers

Nadine Ancher
Ton Bastings
Sven Brinkhoff
Bianca Buzing
Nancy Dekens
Frans Douw
Theo Knippenberg
Dini van het Noorden
Laura Sofie van der Reijden
Saar Venne

Vormgeving

Caroline de Roy

Druk

Rodi Rotatiedruk Diemen

COMMENTAAR

Drugsbeleid in PI's slaat door

De gevangenis is net de gewone samenleving. Ook in de PI's worden drugs gebruikt. Alleen is de tolerantie voor verdovende middelen er een stuk minder dan buiten de muren. Waar er in de maatschappij een onderverdeling is tussen soft- en harddrugs, ontbreekt deze in de gevangnissen en tbs-instellingen. Alle verdovende middelen zijn verboden. Wat je daar ook van vindt: vanuit de taak van de Dienst Justitiële Inrichtingen bezien is het niet meer dan logisch dat wordt geprobeerd om drugsgebruikers op te sporen en te bestraffen. Alleen is de vraag: hoe effectief is de opsporing van drugsgebruik en is de rechtszekerheid van de gedetineerde geborgd?

Eerst even een afslag. Het staat dus vast dat drugs worden gebruikt in de bajes en tbs-instellingen. En dat dit al decennia, zo niet langer, zo is. In dat geval zou het goed zijn om, net als in de gewone samenleving, voorlichting te geven over verantwoord drugsgebruik. Welk weldenkend mens kan daar op tegen zijn? Mainline was de organisatie die dat deed, maar helaas heeft die het onderspit moeten delven. Er is geen geld meer voor Mainline, staat in deze Bonjo. Dat tekent het tijdsbeeld. We geloven kennelijk niet meer in preventie, alleen in repressie.

De drugssmokkelaars zijn ondertussen heel innovatief in de PI's, blijkt uit een artikel verderop in deze krant. 'Spice', een verdovend middel dat op papier wordt gespoten, komt via de post de bajes in. Het is moeilijk te detecteren en alleen als alle post eerst gekopieerd wordt, wat veel werk is, kan 100 procent voorkomen worden dat deze nieuwe drug de PI binnenkomt.

Het innovatieve karakter van de drugsindustrie blijkt ook uit het feit dat de samenstelling van chemische drugs constant wordt veranderd, terwijl laboratoria hun tests niet snel genoeg kunnen aanpassen. Daardoor kunnen gebruikers van chemische drugs ontsnappen aan sancties, omdat hun test negatief uitvalt. Dat is buiten de bajes zo, maar binnen de muren net zo goed.

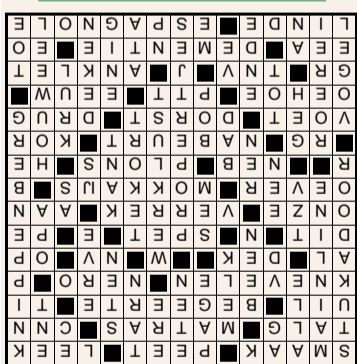
Natuurlijk weet DJI waar de mazen in het systeem zitten. Daardoor is het 'klinische beeld' relevant geworden. Een mooi woord voor: observatie van gedetineerden door bewaarders, een beroep waar geen medische opleiding voor vereist is. De eerste sancties zijn al uitgedeeld op basis van observatie, valt in deze Bonjo te lezen. Een sturende blik, gek lachen of ander raar gedrag: het kan leiden tot een sanctie voor drugsgebruik. Dus zelfs als een urinetest negatief is uitgevallen. Ja, lees dat nog maar een keer.

Observatie is echter verre van betrouwbaar. Een 'zombie-blik', om maar wat te noemen, kan ook het gevolg zijn van medicatie of van chronisch slaapgebrek. Heel veel lachen kan komen door een psycho-sociale aandoening. Afgaan op het klinische beeld betekent dat gedetineerden onterecht voor drugsgebruik kunnen worden bestraft. Het zet bovendien de deur open naar willekeur: wie niet goed ligt bij de bewaarders zou makkelijk 'vreemd gedrag door drugsgebruik' aangewreven kunnen worden. Hoe verweer je je daar nog tegen? Hoe dan ook, dit beleid is Nederland en de rechtsstaat onwaardig. De oplossing is heel simpel: leg vast dat het klinische beeld van een gedetineerde alleen, nooit tot een sanctie mag leiden. (MvdK)

INHOUDSOPGAVE - DE BONJO 3-2026

- 1 Justitie dekt gebruik knevelbedden - Boudewijn Chorus en Ger van der Veen / 'Veel weg van Middeleeuws recht' - Ger van der Veen en Martijn van der Kooij
- 2 Commentaar: Drugsbeleid in PI's slaat door
- 3 Samenstelling chemische drugs niet bij te benen voor laboratoria - Ger van der Veen
- 4 Strafbblad? - Column Ton Bastings / Beklag: Directeur volgt blind advies medische dienst
- 5 Medewerkers bajesen geschoold in omgaan met drugs - Jaap Brandligt
- 6-7 Knevelbed: noodzakelijk kwaad of mensontwaardig? - Boudewijn Chorus en Ger van der Veen
- 8 Goede communicatie vergt maatwerk in de PI - Violette E. Steijvers van Orselen
- 9 Gratie voor Baybasin is enig juiste uitweg - Frans Douw
- 10-11 'Commissies van Toezicht toe aan professionalisering' - Ger van der Veen en Martijn van der Kooij
- 12 Meer dan een boodschap doorgeven - Saar Venne / Mainline stopt: een terugblik - Jaap Brandligt
- 13 'De littekens van een strafblad blijven je achtervolgen' - Nadine Ancher
- 14 Bonjo puzzel en woordzoeker - Bianca Buzing
- 16-17 Lezen: On the road - Theo Knippenberg
- 18 De kracht van het volk (2) - Column The Underground Poet / 'Brug slaan tussen academische wereld en praktijk' - Sven Brinkhoff
- 19 Terug in de boekenkast - Column Dini van het Noorden
- 20-21 Bonjo Contactbureau
- 22 Veroordeeld: podcast en nu ook theatervoorstelling - Jaap Brandligt
- 23 Big Brother - Column Nancy Dekens / Recept: Wentelteefjes - Laura Sofie van der Reijden

Oplissing Puzzel van pagina 14

De volgende edities van de Bonjo verschijnen op: 12 augustus, 14 oktober, 16 december

Oplissing Woordzoeker van pagina 14

REFEERENTIE

**KUIJPERS
NILLESEN
BOERSMA**
ADVOCATEN

Falckstraat 14
1017 VW AMSTERDAM
telefoon +31 (0) 20 420 20 42
info@knadvocaten.nl

Stationsweg 14
5211 TW 's-HERTOGENBOSCH
telefoon +31 (0) 73 614 86 64
info@knadvocaten.nl

www.kuijpersnillesen.nl

De snelste weg naar buiten, ook pro deo!

Starende blik genoeg om 'betrap' te worden op drugsgebruik

Samenstelling chemische drugs niet bij te benen voor laboratoria

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) spreekt over 'innovatieve detectiepaden', maar ondertussen raakt het tuchtrechtelijke systeem in de gevangenis ontwricht. Met traditionele urinecontroles kunnen zogeheten Nieuwe Psychoactieve Stoffen in verdovende middelen namelijk meestal niet worden vastgesteld. In dit technologische vacuüm sneuvelt de rechtszekerheid van de gedetineerde: de eerste sancties op basis van alleen observatie van de gedetineerde zijn een feit.

Ger van der Veen

Zelfs als de officiële urinecontrole negatief is uitgevallen, hebben gedetineerden inmiddels disciplinaire straffen opgelegd gekregen voor drugsgebruik op basis van wat een 'klinisch toestandbeeld' heet. Observatie dus. Dit valt op te maken uit uitspraken van beklagcommissies en bij de beroepsinstantie, de Raad van Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

Symptomen niet uniek

De symptomen die worden toegeschreven aan de beruchte 'zombie-toestand' – een starende blik, wankel gang, trage respons – zijn medisch gezien echter niet uniek voor drugsgebruik. Deze uiterlijke kenmerken kunnen evengoed duiden op een beginnende psychose, een neurologisch defect, extreme onhouding van slaap door detentiestress of de

bijwerkingen van zware antipsychotica die door de inrichtingsarts zijn voorgeschreven. Zonder sluitende diagnostiek ontstaat het risico dat een gedetineerde die door uitputting niet uit zijn woorden komt, op dezelfde hoop wordt gegooid als de werkelijke drugsgebruiker.

Technische onmacht

Het bewijs rust nu op de kwaliteit van het schriftelijke verslag van een bewaarder, die geen medicus is. Mr. Mirjam van Norden van Hilhorst Advocaten merkt op dat er nog onvoldoende uitspraken zijn om te spreken van een vaststaande, brede tendens in de rechtspraak waarbij enkel observatie volstaat voor een sanctie. Toch bevestigen zaken die in PI Ter Apel en Nieuwegein spelen dat dit 'klinisch toestandbeeld' wel degelijk zwaar weegt bij de RSJ. De raad volgt de visie van de directeur van de PI in deze zaken.

Andere drugstesten

Naast urinecontroles zijn er nog andere testen in PI's beschikbaar om het gebruik van chemische drugs op te sporen. De Bonjo heeft gevraagd welke testen het betreft en wat de uitkomst is van proeven die met deze testen zijn gehouden. Hierover is echter (nog) geen openheid van zaken gegeven.

Vals-positief

De samenstelling van Nieuwe Psychoactieve Stoffen in verdovende middelen wijzigt zo snel dat laboratoria de tests niet snel genoeg hierop kunnen aanpassen. Bovendien wijst Van Norden op het gevaar van 'kruisreactiviteit': een laboratoriumbevestiging toonde aan dat tot 5 procent van de screeningsuitslagen

vals-positief kan zijn door normale voeding of andere medicatie. "Alleen een bevestigingsonderzoek biedt een betrouwbare en rechtsgeldige basis", aldus een specialist van een laboratorium dat geregeld dergelijke onderzoeken verricht in een reactie aan Mr. Van Norden. Een bevestigingsonderzoek kan op verzoek van de gedetineerde op eigen kosten plaatsvinden.

Gebrekkige keten

Naast twijfel over de geldigheid van de screeningsuitslagen, is de procedurele zorgvuldigheid vaak ook ver te zoeken. Van Norden signaleert dat in zaken waar het draait om Nieuwe Psychoactieve Stoffen de verslaglegging over de *chain of custody* – de controleerbare keten van veiligstelling van de tests tot onderzoek – geregeld ontbreekt. In het reguliere strafrecht zouden daardoor geen of nauwelijks conclusies aan het bewijs kunnen worden verbonden, maar in het detentierecht lijkt de drempel aanzienlijk lager te liggen. "Wanneer essentiële gegevens ontbreken, ontstaat het risico dat sancties worden gebaseerd op aannames in plaats van op feiten", stelt Van Norden.

Keert de strijd tegen synthetische drugs zich tegen de rechtsstaat? De huidige praktijk, waarbij visuele observatie genoeg kan zijn voor een sanctie, zet de deur open voor willekeur.

Zie ook het commentaar op pagina 2.

in 't kort

- * De samenstelling van chemische drugs verandert voortdurend.
- * Laboratoria waar drugs worden getest kunnen de nieuwe drugs vaak niet ontdekken.
- * Zelfs als de urinetest negatief uitvalt (er zijn geen drugs gebruikt), komt het voor dat je als gedetineerde een sanctie krijgt wegens drugsgebruik.
- * Deze sanctie is gegeven op basis van 'vreemd gedrag'.
- * Hierdoor kunnen ook mensen die geen drugs hebben gebruikt bestraft worden, want 'vreemd gedrag' kan ook andere oorzaken hebben.

Strafzaak? Neem geen advocaat, neem een strafrechtadvocaat!

Vrijheid van advocaatkeuze is een belangrijk recht. U bent niet verplicht zich bij te laten staan door de advocaat die u op het politiebureau bezocht heeft. Deze 'piketadvocaat' hoeft helaas geen deskundige te zijn op het gebied van strafrecht.

Sommige advocaten doen maar een paar strafzaken per jaar. Natuurlijk volstrekt onvoldoende om deskundig te worden en te blijven op strafrechtelijk gebied. Zo kan het gebeuren dat de advocaat die u bijstaat in uw strafzaak zich voornamelijk bezighoudt met familierecht. Wij vinden dit een onwenselijke situatie.

Regelmatig nemen wij zaken over van andere advocaten. Vaak zijn wij daarbij geconfronteerd met dossiers waarin men steken heeft laten vallen.

Ons kantoor behandelt uitsluitend strafzaken. Uw dossier wordt bij ons niet door één advocaat, maar door een team van specialisten zorgvuldig onder de loep genomen. Onze advocaten verdiepen zich voortdurend in de laatste ontwikkelingen op strafrecht gebied. Wij beseffen dat onze gedetineerde cliënten regelmatig bezocht willen worden om de voortgang van hun zaak te bespreken. Wij voldoen aan die behoefte.

Ons kantoor is betrokken bij grote strafzaken, maar of u nu verdacht wordt van fietsendiefstal of van moord; wij zien in elke zaak het belang van een goede verdediging.

Wij treden op in het hele land en doen dat ook op basis van toevoeging (pro deo). Goede rechtsbijstand hoeft niet duur te zijn. Neem vrijblijvend contact met ons op:

Bel gratis: 0800-9336464 (0800-WEENING)

WEENING
STRAFRECHTADVOCATEN

TON BASTINGS

Strafblad?

Omdat ze had gelogen over haar cv kon Nathalie van Berkel op het allerlaatste moment geen staatssecretaris van Financiën worden. Van alle hogere beroepsopleidingen die ze bij elkaar had verzonnen, had ze van slechts één haar propedeuse behaald. Dat had *de Volkskrant* ontdekt. Toch is ze wel slim en heeft ze wel degelijk verstand van financiën. Door een paar dagen te wachten met haar aankondiging de Tweede Kamer te verlaten, verlengde ze haar wachtgeldperiode van een half jaar naar twee jaar. Een moreel verwerpelijk besluit, maar nu kan ze wel met behoud van een vorstelijk salaris eindelijk studeren en diploma's halen.

Deze geschiedenis roept de vraag op hoe het eigenlijk zit met het tegenovergestelde diploma, namelijk het strafblad. Wat gebeurt er als je dat verzwijgt op je cv? Daar heb je geen speurders van *de Volkskrant* voor nodig. Je kunt namelijk geen verklaring van goed gedrag overleggen. Eigenlijk heb je als ex-gedetineerde door een strafblad levenslang. Eens een dief, altijd een dief. Van Berkel heeft ondanks liegen op hoog niveau geen strafblad. Ze wordt er zelfs voor beloond. Bij haar werd als verzachtende omstandigheid aangevoerd dat diploma's niet altijd bepalend hoeven te zijn en dat de leerschool van het leven net zo belangrijk, zo niet belangrijker, is. Dat lijkt mij bij uitstek van toepassing op ex-gedetineerden. Er zijn er genoeg die door externe omstandigheden ongewild in de criminaliteit zijn beland, maar tot inkeer zijn gekomen en hun leven hebben gebeterd. Me dunkt dat vooral zij 'de leerschool des levens' achter de rug hebben. Een strafblad dus als diploma!

Een krant die volop (ex-)gedetineerden stigmatiseert is het *Brabants Dagblad*. Op 18 maart staat onder de kop 'Geweld wordt normaal door te stemmen op een veroordeelde crimineel' dat de

betreffende columnist 'graag stemt op iemand zonder strafblad'. Het is geen nieuws dat het *Brabants Dagblad* zijn pagina's vult met pietluttigheden over gedetineerden. Iedere scheid die in de PI wordt gelaten, wordt breed uitgemeten. Zo vernemen we het sensationele bericht dat een gevangene probeerde achter adressen van personeel te komen en vervolgens dat door een fout van datzelfde personeel de enveloppen van twee aangetekende brieven waren verwisseld. Wat een schokkend wereldnieuws!

Nee, dan *Trouw* over Vught (23 februari). Dat ging tenminste ergens over, namelijk 'liplezen wat de advocaat zegt, kan in de EBI niet meer'. Hiermee insinueert men dat bewakers als gespecialiseerde liplezers worden opgeleid om advocaten 'af te luisteren'. Wat een klets. Zet gewoon een mondkapje op of houd zoals voetballers die top secrets delen de hand voor je mond.

Maar het is wel weer goed dat het *Brabants Dagblad* een psychologische analyse loslaat op bepaalde gedetineerden in Vught. Zo schreef het *BD* op 8 december over psychiatrisch zieke gedetineerden: "De stoornis is doorgaans een optelsom van zware problematiek, zoals een onveilige jeugd, seksueel misbruik, een laag IQ, verslaving en misdaad. Vaak is er sprake van een combinatie van ernstige mentale problemen zoals psychoses, borderline, narcisme of schizofrenie. Gedetineerden vertonen vaak onvoorspelbaar en gewelddadig gedrag." Wat fijn dat we nu van de hoed en de rand weten.

En wat een geluk dat ik een abonnement heb op het *BD*. Ik weet nu tenminste precies met wie ik van doen heb en het strafblad begrijp ik nu ook veel beter. Dus het lezen van het *Brabants Dagblad* is bepaald geen straf. Geen strafblad dus!

OPROEP

Heb jij ervaring met de ISD-maatregel en wil je die ervaring delen? Voor journalistiek programma Argos (te horen op Radio 1) zoek ik contact met ISD'ers. De radio-uitzending geeft antwoord op de vraag: wat gaat er goed tijdens ISD-trajecten, en wat moet er beter? Het doel van de uitzending is om de kennis in de samenleving te vergroten en (hopelijk) verbeteringen rond de ISD-maatregel mogelijk te maken.

Twijfel je over deelname? Het is mogelijk eerst een oriënterend gesprek te voeren.

Als je meewerkt, wordt de audio van het gesprek opgenomen. Het kan dus zijn dat je stem later op de radio te horen is. Dit gebeurt in overleg.

Neem voor informatie contact op met Jochem van Staalduine via: jsvanstaalduine@protonmail.com of +31 6 20 57 68 58.

BEKLAG

Directeur volgt blind advies medische dienst

De positie van een directeur van een PI is soms lastig. Zeker als zij - in dit geval een zij - beslissingen neemt over zaken waar ze eigenlijk geen verstand van heeft. Dat hoeft niet erg te zijn als de medische dienst van de betreffende PI wel verstand van zaken heeft. De directeur kan soms niet anders dan op het advies van een medische dienst beslissingen nemen.

Waar gaat het over in dit geval dat bij de Commissie van Toezicht van die PI komt? Het gaat over een urinecontrole. Klaagster moest plassen voor de urinecontrole. Dat lukte haar niet. Ook niet nadat de bekende hulpmiddelen in stelling waren gebracht. Zoals drinkwater. Ach, wie kent die oude oplossingen niet. Het lukte echt niet. Dus ging ze terug naar haar cel. Zonder geplast te hebben. Het resultaat: zeven dagen opsluiting in de eigen cel zonder televisie. Geheel volgens de onpersoonlijke normen die op dergelijke 'vergrijpen' staan. Ook al omdat het alsnog inleveren van de urinecontrole binnen vier uur gelukt moest zijn. Onmogelijk. De medische dienst van de betreffende PI zag geen medische redenen waarom klaagster niet zou kunnen leveren. En dus zei de directeur in de zitting van de commissie dat de straf terecht was.

Ziek

Nu doet zich het feit voor dat klaagster leidt aan de ziekte porfyrie, een stofwisselingsziekte. Het Erasmus MC

behandelt haar daarvoor. De medische dienst had de moeite kunnen doen zich bij het Erasmus te informeren. Dat is niet gebeurd. Een probleem bij dat ziektebeeld is dat plassen moeilijk gaat. En als je dan ook nog onder toezicht moet plassen, wordt het niet simpeler. Klaagster had zich eerder ziek gemeld. Juist vanwege haar ziekteprobleem. Je kunt dus zeggen dat de medische dienst gefaald heeft in haar taak zorg te verlenen. De directeur is de verantwoordelijke voor het functioneren van de dienst. Zij had bij klaagster persoonlijk kunnen vragen wat er aan de hand was en is. In plaats daarvan volgde ze blind het advies van de medische dienst. Daar kun je van alles bij bedenken. Dat deed de Commissie van Toezicht dan ook. Dat temeer omdat klaagster zelf gemeld had aan de PI wat er met haar aan de hand was. Het ingewikkelde aan zaken als deze is dat de automatische piloot wordt aangezet, zonder de situatie van betrokken gedetineerde nader te bekijken. De Commissie van Toezicht zag dat in en oordeelde dat de straf onterecht was gegeven.

Zaak gesloten, zou je zeggen. Maar nee, de PI ging in beroep bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). Die was net zo duidelijk als de beklagcommissie. Geen schijn van kans. Toch opmerkelijk dat een directeur niet beseft dat zij faalde in haar zorgtaak. (JB)

(Bron: Kenniscentrum Commissies van Toezicht)

Wij vechten voor jouw
vrijheid, altijd!

Persoonlijk, resultaatgericht en altijd goed bereikbaar. Dat zijn wij. Bij ons kunt u de best mogelijke juridische bijstand verwachten op het gebied van het strafrecht. Onze advocaten hebben zo hun eigen expertises: van levensdelicten tot een snelheidsovertreding. Wij hebben alles in huis.

Spoednummers:

Fabian (06-14 37 28 97)

Maarten (06- 40 38 14 40)

Jill (06- 19 52 96 66)

Mr. Demirer Türkçe biliyor ve size yardimci olabilir

ADVOCATENKANTOOR
SICCAMA

T +31(0)20 237 19 30 M +31 6 14 37 28 97

W advocatenkantooriccama.nl

Mr. Fabian D.W. Siccama
Advocaat - Partner

Mr. Maarten Kuipers
Advocaat - Partner

Mw. mr. Jill Leyten
Advocaat

Mw. mr. Demi M. Moes
Advocaat

Mr. Anil M. Demirer
Advocaat

Mr. Ralph J.H. Titahena
Advocaat

Mw. mr. Dionne R. Backers
Advocaat

Mw. Mr. Megan D. Jansen
Advocaat

Mw. Mr. Tess T.H.M. Bruers
Advocaat

Mr. Ties F. Ormel
Advocaat

Mw. Mr. Nienke Boer
Advocaat

Mw. Noëlle M. Korver
Juridisch medewerker

Mw. Mr. Ouidad Batou
Juridisch medewerker

Mw. Mr. Nikita Steur
Juridisch medewerker

Mw. Mr. Isabella Buijs
Juridisch medewerker

Op papier gespoten 'spice' binnengesmokeld in de PI's

Medewerkers bijeen geschoold in omgaan met drugs

Het Trimbos-instituut meldt in een bericht dat 'gevangenispersoneel beter wordt voorbereid op middelengebruik onder gedetineerden'. Daan van der Gouwe van het Trimbos-instituut, een onafhankelijk, wetenschappelijk kennisinstituut voor mentale gezondheid, alcohol, tabak en drugs, legt uit hoe dat zit.

Jaap Brandligt

Het Trimbos-instituut doet onderzoek, verspreidt en implementeert kennis, zodat mensen aan hun eigen mentale gezondheid kunnen werken en kunnen bijdragen aan die van anderen. Van der Gouwe is als socioloog verbonden aan het instituut. Hij is de persoon bij uitstek om te vertellen wat medewerkers van PI's leren en hoe ze omgaan met gedetineerden die middelen gebruiken. Eerst wat feiten. De training - Van der Gouwe noemt het geen cursus - is samen met het opleidingsinstituut van DJI tot stand gekomen. Trimbos en DJI hebben besloten hiervoor vier jaar met elkaar samen te werken. Het is geen cursus, omdat er geen cursusbeschrijving is en er staan geen doelen op papier. Dat maakt evaluatie natuurlijk niet eenvoudiger.

Interactief

Het is een heel open aanbod. Het aantal trainingen is niet vastgelegd. De training duurt drie uur. Een PI die er gebruik van wil maken meldt dat bij een zogeheten makel-loket, de plek waar trainingen kunnen worden aangevraagd. Opmerkelijk is dat niet een hele PI deelneemt, maar 'compartimenten'. Dat kunnen complexbeveiligers zijn, PIW'ers, mensen van de medische dienst of, zoals dat heet, andere professionals.

Het is mogelijk om spice als spray te kopen en het op papier te spuiten

Het gaat om een interactieve training. Twee trainers, waarvan een ervaringsdeskundige, vertellen praktijkgericht met behulp van een geprojecteerd verhaal, beantwoorden vragen en gaan in discussie met de trainees. Het is aan de PI om te regelen hoe de verworven kennis breder in de instelling wordt verspreid. Wat komt er zoal

aan de orde? Soorten drugs en hoe ze werken, wat zijn - want daar richt de training zich heel erg op - designer drugs (*spice* met name) en hoe ga je daarmee om.

In Amerika en Engeland overleden tientallen mensen na gebruik van spice

Spice

De aanjager van deze behoefte aan kennisverwerving was en is *spice*. Ooit voor het eerst bij het instituut onder de aandacht gebracht door PI Ter Apel en nu waarschijnlijk op veel plekken binnen de PI's. *Spice* is een verzamelaar voor meer dan driehonderd synthetische cannabinoiden die een vergelijkbare werking hebben als cannabis, maar veel ernstigere bijwerkingen hebben. Het is mogelijk om *spice* als spray te kopen, het op papier te spuiten, het eraf te schrapen en te roken. Zo komt het ook wel binnen. Het middel is moeilijk op te sporen: het papier waarop het gesprayd is, lijkt op een standaard velletje. In een reguliere urinecontrole kunnen veel van de synthetische stoffen niet worden aangetroffen. Daarom lijkt de drug erg populair bij gevangenen. In Amerika en Engeland overleden de laatste jaren tientallen mensen achter de

traliën na het gebruik van *spice*. Personeelsleden schijnen last van de drug te hebben, bijvoorbeeld door het inademen van dampen. Van der Gouwe kan dit echter niet bevestigen. In juni bleek uit onderzoek van de regionale omroep L1, dat geprobeerd is om *spice* de gevangenis van Roermond binnen te smokkelen. Het is vast niet de enige PI.

Cannabis

Spice lijkt dus een serieus probleem. "Het is een heftig middel", zegt Van der Gouwe. Als je er niet attent op bent, dan is het mogelijk dat je als medewerkers niet weet waarom iemand opeens heel ander gedrag vertoont. Dat kan gebeuren als je hem insluit of soms heel onverwacht op de luchtplek." Het gaat in de training maar kort over de effecten van coke of heroïne of cannabis. Die kennen we wel. Ze zijn overzichtelijk en worden bij urinecontroles aangetoond. Medewerkers die met *spice* geconfronteerd worden zeggen dat ze niet weten hoe ze ermee om moeten gaan. De training moet dit veranderen. Het is ook in het belang van de gedetineerden dat dat gebeurt. Nog een laatste vraag aan Van der Gouwe: heb je geen last van het grote verloop van medewerkers van PI's bij het bekliven en doorgeven van het geleerde? "Ja, dat helpt niet", zegt hij.

in 't kort

- * Het Trimbos-instituut traint medewerkers van de PI's op het herkennen van nieuwe soorten drugs.
- * *Spice* is zo'n nieuwe soort.
- * Deze drug wordt op papier gespoten en komt zo de gevangenis binnen.

RUIM 35 JAAR DESKUNDIGE JURIDISCHE BIJSTAND

ADVOCATENKANTOOR VAN DER BIEZEN

ERVAREN - SCHERP - GEDREVEN - 'OOK PRO-DEO'

Tel: 073 610 20 05, GSM: 06 53 37 07 93

Stationsweg 6, 5211 TW 's-Hertogenbosch, E-mail: info@vanderbiezenadvocaat.nl

In de GGZ wordt het gebruik wél teruggedrongen

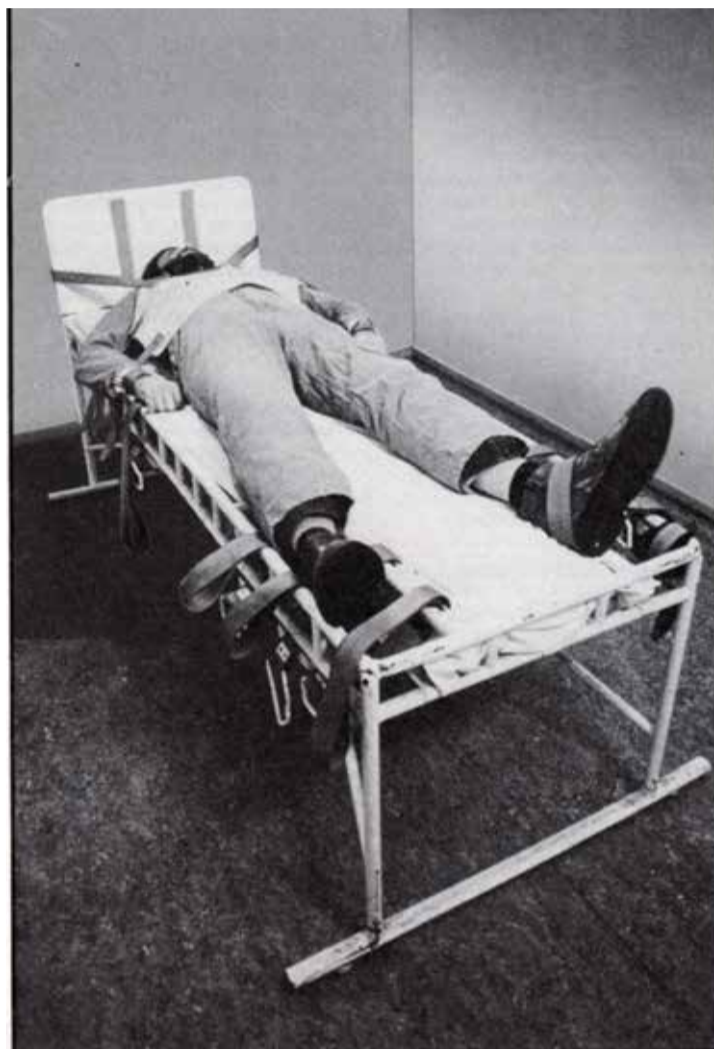
Knevelbed: noodzakelijk kwaad of mensontwaardig?

VERVOLG VAN PAGINA 1

Een knevelbed is een op uitklapbare wielen verplaatsbaar bed, waarop een persoon eenvoudig aan polsen en schenen en in sommige varianten ook over de borst kan worden 'gefixeerd' (vastgebonden) met banden die in variabele standen – dus enigszins los of juist (pijnlijk) strak – kunnen worden aangesnoerd. Het gebruik van deze bedden in gevangenissen en gevangenislinieken is voor het eerst in 1976 – dus inmiddels al een halve eeuw geleden – in het toenmalige reclasseringsblad *KRI* onthuld, in een artikel getiteld *22 Uur op de 'fiets'* (een term die destijds gebruikelijk was bij bewaarders, vanwege de overeenkomst met twoclips, waarmee wielrenners hun voeten aan de pedalen vastzetten).

DJI houdt nader onderzoek af

In het reclasseringsblad wordt een gevangene in het toenmalige Huis van Bewaring in Den Bosch geciteerd: "Ik werd met mijn enkels, polsen en borst vastgebonden. De bloedcirculatie in mijn pols werd afgesneden, mijn arm werd koud en mijn vingers begonnen te tintelen. Mijn borst was zo stevig vastgebonden dat ik het gevoel had dat ik stikte. Na een uur kwam een dokter kijken. Ik vertelde hem van de pijn en de tintelende vingers, maar de dokter vertrok zonder iets te doen. Ik lag ongeveer 2,5 uur veel te strak vastgebonden pijn te lijden op dat bed, toen de bewaker samen met een maatschappelijk werker binnenkwam. Ik vroeg aan de bewaker de riemen wat losser te maken. Samen met twee andere bewaakers voldeed hij aan dit verzoek. Tweeëntwintig uur heb ik vastgebonden op dit bed gelegen. Toen ik van het bed

Bemand knevelbed. Foto: Freddy Rikken

losgemaakt werd, kon ik niet opstaan, mijn armen en schouders waren zo zwaar dat ik ze niet kon optillen. Ik worstelde om te kunnen gaan zitten en schoof met mijn benen van het bed. Ik viel bijna, mijn benen waren zwak en ik was erg duizelig. Ik was ongetwijfeld onderworpen aan een koelbloedige marteling."

Kamervragen

Dit artikel leidde destijds tot Kamervragen. De toenmalige staatssecretaris van Justitie

antwoordde dat het gebruik van het knevelbed volgens de richtlijnen van het ministerie altijd aan het departement gemeld diende te worden en dat het slechts mocht geschieden op last van en in aanwezigheid van een directielid, na voorafgaand overleg met de gestichtsarts of -psychiater. En hij preciseerde als volgt: "Tenminste eenmaal per half uur dient de gedetineerde gecontroleerd te worden. Voor het doen van zijn natuurlijke behoeften zijn een urinaal en een ondersteek beschikbaar (...)

De directeur en de gestichtsarts of -psychiater stellen zich iedere dag persoonlijk op de hoogte van de toestand van de gedetineerde." Ook werd vermeld dat in 1975 het knevelbed 21 keer was gebruikt in de justitiële inrichtingen en in de eerste helft van 1976 dertien keer.

In de meeste van die gevallen (maar blijkbaar dus niet in alle) zou het gebruik van het bed beperkt blijven tot 'enige uren'. Twee jaar nadien kwam het reclasseringsblad opnieuw met een reportage over het gebruik van knevelbedden (*De fiets - marteltuig of beveiligingsmiddel?*), waarin enkele gevallen nauwgezet werden gedocumenteerd. Daaruit blijkt dat van het verplichte medische toezicht en de eerder door de staatssecretaris genoemde halfuurlijkse controles geen sprake was. Bovendien werd uit de beschreven aanleidingen voor het vastbinden duidelijk dat het bed dikwijls om banale redenen werd gebruikt en eerder als extra straf dan als afkoeling van wildemannen diende.

Juridische grondslag

In de antwoorden die de Bonjo van DJI ontving, beroept de dienst zich nadrukkelijk op de wettelijke grondslag: artikel 33 van de Penitentiaire beginselenwet en de daarop gebaseerde ministeriële regeling. Formeel is het gebruik van middelen als het fixatiebed toegestaan. Maar daarmee is de discussie niet beslecht. De kernvraag is niet alleen of iets mag volgens nationale regelgeving, maar of die regelgeving en de toepassing daarvan in overeenstemming zijn met hogere rechtsnormen, met name met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), dat onmenselijke of vernederende behandeling verbiedt. Juist daarover blijft het in de beantwoording stil.

DJI stelt dat het middel slechts wordt ingezet in noodgevallen, als uiterste middel. Maar hoe vaak dat gebeurt, hoe lang knevelingen duren en onder welke

VD
VAN KEULEN & DIRKZWAGER
ADVOCATEN

- Alle strafzaken
- TBS/PIJ-zaken
- Jeugdstrafzaken
- Zorgmachtiging (Wvggz)

Tolstraat 125 H
1074 VJ Amsterdam
www.vankeulendirkwager.nl

Mr. Mens 06-23903295   Mr. Dirkwagge 06-33003848   Mr. van Keulen 06-40279383   Mr. Kuipers 06-17001658   Mr. de Wit 06-16018526

omstandigheden zij worden toegepast, blijft volledig onduidelijk. Sterker: DJI erkent dat geen centrale registratie wordt bijgehouden van het gebruik van fixatiebedden. Dat is moeilijk te rijmen met de stelling dat het middel 'uiterst terughoudend' wordt toegepast. Zonder data is die bewering eenvoudigweg niet verifieerbaar.

Ongeloofwaardig

Het ontbreken van centrale registratie zou je als een administratieve ommissie kunnen zien, maar is feitelijk ongeloofwaardig. Uit de antwoorden blijkt namelijk ook dat iedere inrichting verplicht is om het gebruik van het knevelbed nauwkeurig vast te leggen. Daardoor kon in 1975 de staatssecretaris ook precies vermelden hoe vaak het dwangmiddel werd ingezet, bijna tot op de dag van het beantwoorden van de Kamervragen. Het is dan onwaarschijnlijk dat DJI nu niet zou beschikken over deze registraties. Waar de kennelijke onwil om deze aan de Bonjo te verstrekken vandaan komt, is ons een raadsel. Het gaat ook niet om peulenschillen.

Een knevelbed is mensionwaardig

Nauwgezette registratie van dit soort dwangmiddelen raakt aan de kern van rechtsstatelijke controle. Hoe kan effectief toezicht plaatsvinden zonder inzicht in de frequentie en duur van zulke ingrijpende maatregelen?

De Commissies van Toezicht (CVT) worden geïnformeerd over individuele gevallen, maar hebben daarmee nog geen overzicht over de frequentie en de duur van de toepassing. Zonder structurele gegevens ontbreekt het onmisbare zicht op patronen, mogelijke misstanden of structureel onjuist of (veel) te lang gebruik van knevelbedden. Ook de parlementaire controle wordt zo ondergraven.

Rol van medici

Daar komt bij dat de rol van medische professionals in deze context onvoldoende wordt geproblematiseerd. DJI beschrijft een procedure waarin artsen, psychiaters en psychologen betrokken zijn bij de

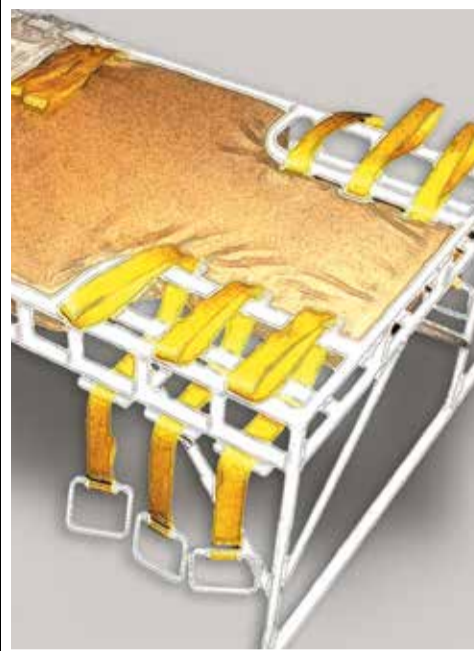
besluitvorming. Maar de fundamentele spanning – de zogenoemde *dual loyalty* – blijft onbesproken. Zorgprofessionals opereren binnen een systeem waarin veiligheid en orde domineren en waarin zij mogelijk worden gevraagd maatregelen te legitimeren die op gespannen voet staan met hun medische ethiek. Internationale standaarden benadrukken juist dat artsen geen rol zouden moeten spelen bij het faciliteren van dwangmiddelen die primair een disciplinair of veiligheidsdoel dienen.

Opvallend hierbij is opnieuw de beleidsmatige houding van DJI. Ondanks internationale kritiek en aanbevelingen tot afschaffing van knevelbedden, geeft de dienst aan geen aanleiding te zien voor nader onderzoek of beleidswijziging. Dat is moeilijk te begrijpen. Ook als het middel werkelijk slechts in uitzonderlijke situaties wordt gebruikt, zou een evaluatie of verkenning van alternatieven voor de hand liggen. Dat is in de wereld van de geestelijke gezondheidszorg (ggz) al sinds lang geregeld. Maar in die van de gevangenis lijkt het tegendeel het geval: DJI bevestigt namelijk ook dat er nog steeds nieuwe knevelbedden worden aangeschaft en geïnstalleerd. Van afbouw of uitfasering is dus geen sprake.

Ongemakkelijk

Dit alles leidt tot een ongemakkelijke conclusie. DJI presenteert het fixatiebed als een strikt gereguleerd, zelden toegepast noodmiddel binnen een helder juridisch kader. Maar tegelijkertijd ontbreekt transparantie over het feitelijke gebruik, wordt fundamentele kritiek genegeerd en wordt het dwangmiddel actief in stand gehouden. De combinatie van terminologische verhulling, gebrek aan data en beleidsmatige inertie maakt het moeilijk om het vertrouwen te behouden dat hier werkelijk sprake is van een proportioneel en zorgvuldig toegepast middel.

Het is niet zo dat wij de ogen sluiten voor het bestaan van incidenteel 'onhandelbare gevallen', waarbij boosheid of irritatie of wanhoop plotseling in een wildemansoptreden kunnen uitbarsten, waarbij bewaarders zo snel geen andere mogelijkheid zien dan de betreffende persoon in de variant van een dwangbuis tot rust te brengen. Het alternatief van 'platspuiten' of gedwongen innemen van kalmeringstabletten is evenmin aantrekkelijk en staat ook onder verdenking van onvoldoende juridische

Detail knevelbed

Geen zicht op 'hoe vaak?' en 'hoe lang?'

in 't kort

- * Het gebruik van knevelbedden in de gevangenis wordt door internationale deskundigen beschouwd als mensionwaardig.
- * Uit antwoorden op vragen van de Bonjo aan DJI blijkt dat justitie niet kan zeggen hoe vaak en hoe lang knevelbedden worden gebruikt in justitiële inrichtingen.
- * Daardoor ontbreekt de mogelijkheid om het gebruik van dit dwangmiddel te controleren.
- * DJI zou kunnen leren van de zeer streng gereguleerde inzet ervan in de geestelijke gezondheidszorg.

toelaatbaarheid zolang hiervoor door het betrokken 'slachtoffer' niet expliciet toestemming is gegeven. Dat is natuurlijk een lastige optie in een uit de hand gelopen situatie.

Kijk naar de ggz

De parallel met de wijze waarop met deze problematiek wordt omgegaan in de geestelijke gezondheidszorg ligt voor de hand. Daar is het gebruik van dwangmiddelen als isolatie of kneveling uitdrukkelijk alleen toegestaan vanuit een verantwoorde zorgvisie.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ziet toe op zowel de besluitvorming tot dergelijke dwangmiddelen als de uitvoering en duur ervan. Hierdoor is binnen de ggz in vergelijking met twintig jaar geleden de toepassing van bijvoorbeeld isolatie fors gedaald, ondanks de vrij algemene opvatting in het werkveld destijds dat er in crisissituaties voor separeren geen alternatieven zouden zijn. Weliswaar is het gebruik van isolatie in de ggz afgelopen jaar weer iets toegenomen, waardoor het opnieuw een aandachtspunt is in de sector. Waarom zou het gevangeniswezen niet kunnen leren van de ontwikkelingen in de geestelijke gezondheidszorg?

Ongewilde aanname

Hoe dan ook, in een rechtsstaat waarin vrijheidsbeneming een van de zwaarste ingrepen is die de overheid kan doen, mag juist bij de inzet van extra dwang, zoals tijdelijke kneveling, maximale transparantie en toetsbaarheid worden verwacht. Dat geldt temeer wanneer het gaat om maatregelen die diep ingrijpen in de lichamelijke integriteit van gedetineerden. Het gebruik van knevelbedden – of hoe men ze ook meent te moeten noemen – vraagt om een open, kritische en juridisch grondige discussie. Die discussie wordt door de antwoorden die de Bonjo uiteindelijk van DJI ontving vooralsnog vooral ontweken. Zolang inzicht ontbreekt in de praktijk, dringt zich onwillekeurig het vermoeden op, dat wat zich bij de inzet van extra dwangmiddelen als het knevelbed achter de gesloten deuren van detentie-instellingen afspeelt, mogelijk minder uitzonderlijk – en minder zorgvuldig – is dan de verantwoordelijke justitiedienst nu voorhoudt. Een ongewilde aanname, die snel van tafel zou moeten. (BcH/GvdV)

LAAT JE ADVOCAAAT JE ZITTEN?

Heb je het gevoel dat je advocaat niet alles voor je uit de kast haalt? Heb je geen vertrouwen in je proces? Neem dan contact op met Van Asselt & Broere Strafrechtadvocaten. We staan je bij met maximale inspanning.

ABSTRAFRECHT.NL / STRAFZAKEN / PRO DEO
+31 (0)165 743 743 / OVERPLAATSINGEN

VAN ASSELT & BROERE
STRAFRECHTADVOCATEN

mr. H. van Asselt
asselt@abstrafrecht.nl
lid NVSA

mr. M. Broere
broere@abstrafrecht.nl
06 57 99 60 46

mr. T. Roggenkamp
roggenkamp@abstrafrecht.nl
06 19 67 95 88

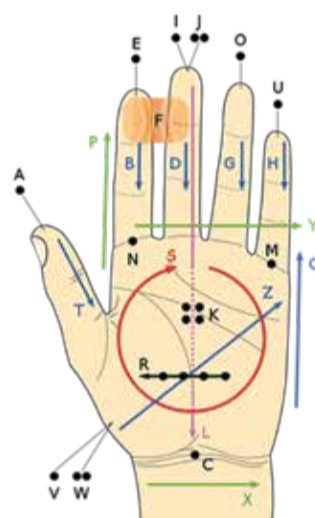
mr. J. Rokx
roxx@abstrafrecht.nl
06 48 63 24 50

Iedere situatie weer anders

Goede communicatie vergt maatwerk in de PI

Ieder mens in Nederland heeft rechten, dus ook gedetineerden. Binnen detentie bevindt zich bovendien een relatief kwetsbare groep mensen. Uit onderzoek is bijvoorbeeld gebleken dat een aanzienlijk deel van de gedetineerden een licht verstandelijke beperking (LVB) heeft. Daarnaast is er binnen de gevangenispopulatie ook sprake van andere factoren die communicatie kunnen bemoeilijken, zoals laaggeletterdheid, anderstaligheid of andere drempels die informatievoorziening en interactie bemoeilijken.

Violette E. Steijvers van Orselen

Communicatiemethode voor doofblinden:
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Lormen>

opgeleid, kan in sommige gevallen bij complexe of juridisch gevoelige communicatie een klein deel van betekenis, nuance of beleving anders overkomen. Juist daarom kan het in bepaalde situaties van meerwaarde zijn om naast een tolk gebarentaal ook gebruik te maken van een dove tolk gebarentaal. Een dove tolk is zelf doof en heeft gebarentaal vaak van jongs af aan als eerste taal meegekregen. Hierdoor kan deze de boodschap beter afstemmen op de dove tolkgebruiker.

Tekort tolken

Hoewel dit binnen een rechtszaak al organisatorische uitdagingen

met zich mee kan brengen (mede door het bestaande tekort aan tolken in Nederland) lijkt dit binnen detentie nog moeilijker toepasbaar. Tegelijkertijd betekent dat niet dat de behoefte aan passende communicatie daar minder aanwezig is. Integendeel: juist binnen een omgeving waarin afhankelijkheid van regels, instructies en contactmomenten groot is, kan communicatie die niet is gericht op gebarentaalgebruikers verstrekkende gevolgen hebben. Wanneer communicatie niet toegankelijk is ingericht, ontstaat immers het risico dat dove gedetineerden onvoldoende toegang hebben tot informatie, ondersteuning, contactmomenten en in bredere zin tot hun fundamentele rechten binnen detentie. Veel systemen binnen justitie en detentie zijn primair ingericht op horende communicatie. Daardoor komt de verantwoordelijkheid om zich aan te passen in de praktijk vaak grotendeels bij dove mensen zelf te liggen en ontstaat de situatie waarin de communicatienorm impliciet horend blijft.

Cursus voor PIW'ers

Misschien kan het gevangeniswezen al een eerste stap zetten door PIW'ers de mogelijkheid te bieden een cursus Nederlandse

Gebarentaal te volgen, verzorgd door officieel geschoolde docenten NGT. Niet alleen kan dit bijdragen aan betere communicatie binnen detentie, maar ook aan bredere maatschappelijke inclusiviteit buiten de gevangeniswanden. Voor horende mensen zijn bepaalde vormen van communicatie vaak vanzelfsprekend. Denk aan telefonisch contact, een vorm die primair is gebaseerd op gesproken taal. Voor dove mensen kan dit echter geheel ontoegankelijk zijn. Juist daarom is het belangrijk dat binnen detentie ruimte bestaat om naar individuele communicatiebehoeften te kijken.

Communicatie via een tolk kan om extra nuance vragen

Neem bijvoorbeeld een horende vader in detentie met een doof kind, waarbij communicatie thuis plaatsvindt via Nederlandse Gebarentaal. In zo'n situatie is het van groot belang dat een penitentiaire inrichting mogelijkheden biedt voor beeldbellen of actief meedenkt over manieren waarop contact tussen ouder en kind toegankelijk kan blijven.

Mr. Violette E. Steijvers van Orselen rondde een master strafrecht en privaatrecht af aan de Universiteit van Amsterdam en was daarnaast actief als medewerker en bestuurslid bij JSG. Momenteel werkt zij als letselschadejurist binnen haar eigen bedrijf en volgt zij de deeltijdopleiding tot tolk Nederlandse Gebarentaal (NGT). Door het opgroeien met een dove zus heeft zij van jongs af aan affiniteit met NGT en de dovencultuur.

Bron voor dit artikel: Universiteit Leiden (J. Oyserman) "Van rechter tot politieagent: weinig begrip voor doven in juridische procedures" (2024)

De doelgroep van mensen met een LVB wordt hier bewust als voorbeeld genoemd, omdat deze groep door onderzoek en beleidsontwikkeling inmiddels beter in beeld is gekomen. Hierdoor is binnen het gevangeniswezen meer aandacht ontstaan voor passende begeleiding en communicatie. In theorie worden hiervoor aanpassingen gedaan en programma's ontwikkeld die beter aansluiten op deze doelgroep. Tegelijkertijd blijft de praktijk weerbarstig: maatwerk blijft noodzakelijk en de ondersteuning sluit nog niet altijd voldoende aan op de individuele behoefte van een gedetineerde. Bovendien maskeren sommige gedetineerden hun LVB, waardoor signalering complex kan zijn.

Onzichtbaar

Juist doordat er rondom de LVB-doelgroep inmiddels meer kennis en aandacht bestaat, valt ook op dat andere groepen binnen detentie nog relatief onzichtbaar blijven. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan dove en slechthorende gedetineerden. Of aan doven en slechthorenden die in aanraking komen met de strafrechter, terwijl communicatie via gesproken Nederlands voor hen niet altijd vanzelfsprekend is.

Sommige gedetineerden maskeren hun licht verstandelijke beperking

Over deze groep lijken, voor zover mij bekend, weinig concrete cijfers beschikbaar te zijn. Daardoor blijft ook minder zichtbaar welke knelpunten zij mogelijk ervaren binnen het strafrecht en tijdens detentie. Rond dove en slechthorende mensen bestaan bovendien nog geregeld misverstanden. Zo leeft soms het idee dat communicatie

vooral vraagt om het versimpelen van de Nederlandse taal. In werkelijkheid ligt de behoefte vaak niet bij vereenvoudiging van de boodschap, maar bij toegang tot communicatie in een taalvorm die aansluit bij de persoon zelf. Nederlandse Gebarentaal (NGT) is niet slechts een hulpmiddel, maar een volwaardige taal en onderdeel van een culturele en taalkundige identiteit. Gelukkig is NGT sinds 2021 officieel erkend.

Maatwerk

Tegelijkertijd geldt ook hier dat iedere situatie anders is. Niet iedere dove of slechthorende persoon gebruikt NGT als eerste taal, identificeert zich met de dovencultuur of heeft dezelfde communicatiebehoeften. Sommige mensen beheersen een andere nationale gebarentaal beter. Het enkel inzetten van een Nederlandse tolk gebarentaal vormt daarom niet automatisch altijd een passende oplossing. Gebarentaal is immers, anders dan vaak wordt gedacht, geen universele taal. Daarnaast kan communicatie via een tolk, zeker binnen juridische procedures, extra nuance vragen. De meeste tolken Nederlandse Gebarentaal hebben NGT immers niet als moedertaal geleerd. Hoewel zij professioneel zijn

Z/Q
VAN ZON & QUINT
ADVOCATEN

Zowel binnen als buiten de rechtszaal, van Groningen tot Maastricht, schuwen wij niet de juridische strijd aan te gaan en maken daarbij maximaal gebruik van alle mogelijkheden die de wet ons biedt.

- ook "pro deo" -

Wij behandelen alle soorten zaken van politierechter tot meervoudige kamer. In het bijzonder hebben wij ons gespecialiseerd in:

- Cybercrime;
- Encrochat/Sky/Anom;
- Georganiseerde (drugs)criminaliteit;
- Advisering bij procesafspraken;
- Gewelds-/levensdelicten;
- Beklagzaken/detentie(fasering).

BEL GRATIS 24/7 BEREIKBAAR

Yannick Quint 06 57 68 35 75
Peter van Zon 06 57 68 35 96
Grace (kantoor) 040 720 02 08
E-mail info@vanzonquint.nl

Rechtsstaat is in dit dossier ver te zoeken

Gratie voor Baybasin is enig juiste uitweg

Mensen in Nederland kunnen zich nauwelijks voorstellen dat het mogelijk is dat iemand wordt veroordeeld tot levenslang voor iets wat hij of zij niet heeft gedaan. En dat het niet of nauwelijks mogelijk is om zo'n veroordeling ongedaan te maken. Ze noemen soms de herziening in de Putterse moordzaak en die van Lucia de Berk. Ze weten echter niet hoe lang dat heeft geduurd en op hoeveel manieren de Hoge Raad heeft geprobeerd herziening te voorkomen. Slechts een stortvloed van onomstotelijk bewijs en veel, heel veel media-aandacht, leiden soms tot herziening. In veel gevallen wordt een repertoire aan middelen ingezet om dat te voorkomen. (Zie het boek *Het falen van de Hoge Raad* van professor Ton Derksen.)

Frans Douw

Wat mensen nog minder kunnen begrijpen of geloven is dat Nederland iemand op dwingend verzoek van een ander land levenslang opsluit. En dat doet op basis van aan alle kanten rammelend bewijs. En nog wel op verzoek van Turkije, een land met een zwakke democratie waar journalisten worden vervolgd. En waar de overheid sterk is verweven met criminaliteit en corruptie. Hoe dat werkt kunnen we onder meer lezen in het boek van wetenschapsfilosoof Rein Gerritsen. Dat heet *Een politiek gevangene in Nederland. Het verhaal van Hüseyin Baybasin*. Je leest hierin over de politieke belangen van de Turkse staat, manipulatie van bewijs en fouten en beïnvloeding in de Nederlandse rechtsgang.

Zal Baybasin wederom op basis van geconstrueerd bewijs worden veroordeeld?

Er is veel publiciteit geweest over de zaak en er valt veel over te lezen. Er is zelfs een podcast *Prisonshow* over gemaakt, waarin een aantal gesprekken met betrokkenen zijn opgenomen.

Onder wie de heer Baybasin zelf en zijn advocaat Adèle van der Plas.

Yeşilgöz

Opvallend is de paragraaf in het boek van Gerritsen waarin hij vraagtekens zet bij het vluchtelingenverhaal van de vader van VVD-leider Dilan Yeşilgöz. Hij werkte voor de Turkse overheid en verzweeg dat als tolk bij het horen van Baybasin. In de lange reeks van (met name) VVD-ministers die in deze zaak vanuit politiek opportunisme onze rechtsstaat geweld aandeden, is dat wel erg curieus. En overigens ook nooit weersproken. Dat schenden van de rechtsstaat vanwege politiek opportunisme duurt voort tot op de dag van vandaag.

Geen reden voor detentie

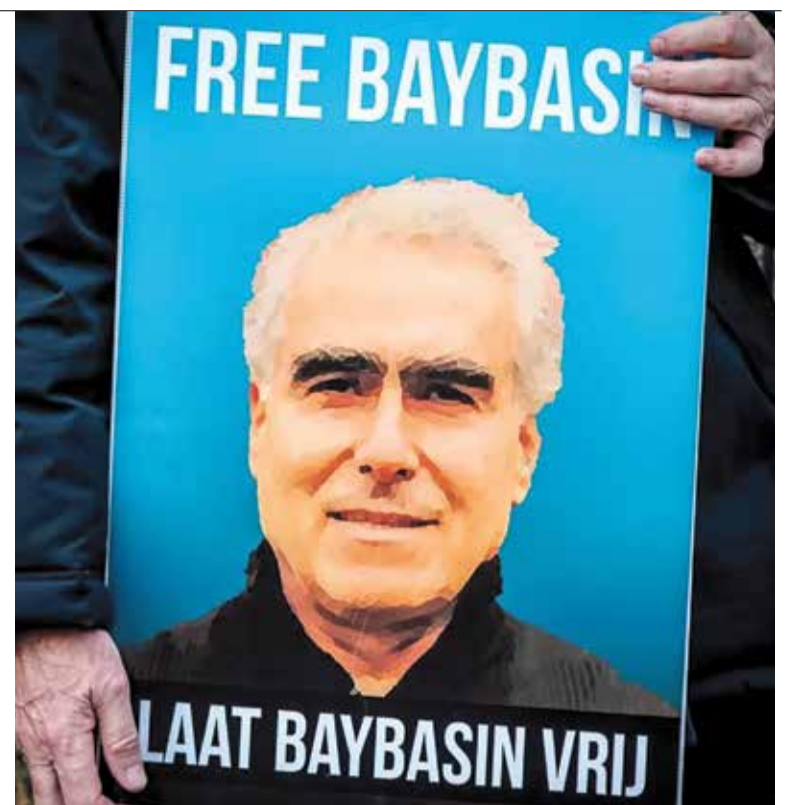
In Nederland dient volgens de wet bij elke levenslanggestrafte na 25 jaar te worden bepaald of voorzetting van de detentie zin heeft. Er is een commissie levenslang die de minister daarover adviseert na uitgebreid onderzoek en evaluatie. Bij de heer Baybasin adviseerde de commissie dat er geen enkele reden is om de detentie voort te zetten en hij zich moet voorbereiden op terugkeer in de samenleving. Ook de afwezigheid van slachtoffers speelde een rol in dit oordeel. Sinds dat advies werd uitgebracht heeft men op alle

denkbare manieren die voorbereiding op terugkeer getraineed en vertraagd. Het was echter onontkoombaar dat men de heer Baybasin verlof moest geven. Hetgeen inmiddels diverse malen zonder problemen heeft plaatsgevonden.

Naar Turkije

Er is op het hoogste politieke niveau een aantal keren overleg geweest met de Turkse overheid, de laatste keer met VVD-minister Van Weel. Er zijn geen notulen van dat overleg, maar eigenlijk weten we de strekking van wat de Turken gezegd moeten hebben: "Of je houdt Baybasin in de gevangenis of je stuurt hem terug naar Turkije." Beide opties zijn wettelijk niet mogelijk, de laatste om het feit dat de heer Baybasin dan een zekere opsluiting voor de rest van zijn leven kan verwachten. Het is zelfs de vraag of hij niet wordt vermoord.

Daarvoor is nu een voorlopige oplossing gevonden die zo intens achterbaks is dat hij op een nuchtere maag niet te verteren valt. Er was een incident in Duitsland waarin een Turkse man een aanslag pleegde op een neef van Baybasin. Er was geen concrete en bewezen betrokkenheid van zijn oom, maar het incident heeft geleid tot allerlei onbewezen

Poster Free Baybasin

speculaties op sociale media en via nep-accounts. Dat wordt nu aangegrepen om betrokkenheid van de heer Baybasin te vermoeden en hem op een extreem beveiligde afdeling te plaatsen, zonder contact met de buitenwereld. Ik zag de beslissing waarin de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming een zeer uitgebreid onderbouwd verzoek tot schorsing van dit besluit afwijst. De raad gaat ervan uit dat beweringen en interpretaties van de GRIP (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure, red.) vertrouwd kunnen worden en faalt in haar controlerende taak door zelf niet naar opnames te luisteren. Ook de raadsman van Baybasin wordt controle van deze opnames ontzegd. Eerlijk gezegd geloof ik geen moment dat op deze opnames sprake is geweest van een oproep tot geweld door de heer Baybasin, zoals wordt beweerd.

Rubberen ruggengraat

Een nieuwe generatie van politici met een rubberen ruggengraat hoopt wellicht de werkwijze van haar voorgangers te kunnen voortzetten. Zal Baybasin wederom op basis van geconstrueerd bewijs worden veroordeeld om hem langer vast te zetten? Toegegeven: de Nederlandse overheid heeft zich in een onmogelijke

positie gemanoeuvreerd, waaruit geen 'schone' uitweg is. Behalve die ene dan: de Europese en Nederlandse regelgeving onverkort toepassen en Baybasin zo snel mogelijk gratie verlenen.

Veel mensen worden moe van deze zaak en kijken weg: politici, rechters, OM, media... Er is sprake van ongevoeligheid en onverschilligheid voor het lot van een getraumatiseerde man die nog enkele jaren met zijn familie zou willen doorbrengen. Dat is ernstig, maar wat ronduit angst-aanjagend is, is de onverschilligheid van onze politieke leiding en hun gehoorzame uitvoerders bij de magistratuur en bij de Dienst Justitiële Inrichtingen voor het naleven van onze wet- en regelgeving. Angstaanjagend omdat dit niet het enige aspect van het overheidshandelen is waar de integriteit onder druk staat door allerlei belangen die spelen.

Er is sprake van een rechtsstaat of niet. Er is niet zoiets als een beetje rechtsstaat of een rechtsstaat voor de een en niet voor de ander. Als we niet protesteren tegen deze gang van zaken, komt het moment dat op onze eigen voordeur wordt gebonsd akelig dichtbij.

Frans Douw schrijft dit artikel op persoonlijke titel. Douw is gepensioneerd gevangenisdirecteur.

Hilkens
Advocaten

Wil je naar huis?

Mr. Rick Engwegen

- strafrecht
- jeugd(straf)recht
- personen- en familierecht

T 0475 485 080 • M 06 10 71 93 62
hilkens.nl

Bereikbaar | Vindingrijk | Daadkrachtig

DEKENS & AYTEMUR
STRAFRECHTSADVOCATEN

Weteringschans 108A
1017 XS Amsterdam
www.dacrime.nl
info@dacrime.nl
+31 (0)20 210 32 32
Dekens: 06 2139 7793
Aytemur: 06 3364 9758

Hakan Külcü: rechtsfilosoof in de advocatuur

‘Commissies van Toezicht toe aan professionalisering’

“Cicero staat symbool voor ons kantoor omdat hij zowel intellectueel en advocaat was en iemand was die bepaalde waarden daarin belichaamde. Dat zijn wijsheid, rechtvaardigheid, matigheid en moed – stoïcijnse deugden. Dat is niet alleen boekenwijsheid, die deugden leer je door met mensen om te gaan, emoties te leren reguleren en te durven staan voor wat belangrijk is, met name als het je iets kost.”

Die filosofie is geen luxe. Ze is het fundament van het leven en werk van Külcü, die als rechtsfilosoof in Leiden promoveerde. “Het detentierecht is geen losstaand vakje. Het zit in de vezels van ons kantoor. Mijn studies, mijn levensvisie en gedachtegoed, alles is vervlochten met de praktijk.” Voor gedetineerden betekent dat: een advocaat die niet alleen procedures en het recht kent, maar ook begrijpt wat machtsmisbruik is en het belang kent van – in de woorden van Külcü – ‘echte rechtvaardigheid’. Die ziet hoe de staat en staatsorganen soms de eigen regels negeren, wat haaks staat op de idee van de rechtsstaat. Hij vertelt hoe hij Cicero’s retorica nog steeds aanbeveelt aan collega’s. “De juiste woorden vinden, de zaak voor zichzelf laten spreken en met moed voor rechten opkomen. Dat is wat wij doen.”

Vrijheid versus gelijkheid

Külcü trekt een bredere lijn. Volgens hem staat de vrijheid in het Westen onder druk door de focus op gelijkheid. Hij verwijst naar een andere filosoof, Tocqueville. Die stelt dat de democratie kan ontsporen als gelijkheid de vrijheid opeet. “Cancel culture, politieke correctheid, het niet meer mogen zeggen van ongemakkelijke waarheden; een cultuur van lichtgeraaktheid en *safe spaces*, dat is het resultaat. De arena waarin ideeën moeten botsen,

In het voormalige gemeentehuis in het Limburgse Nuth zetelt Külcü Advocaten. In de tuin staat een beeld van een Romeinse filosoof. Ook op de tafel van advocaat en rechtsfilosoof Hakan Külcü staat een miniatuur. Het is de beroemde Romeinse redenaar Cicero, die ook in het logo van het kantoor is verwerkt. In een gesprek van meer dan twee uur met de Bonjo legt Külcü uit hoe klassieke filosofen, onder andere Cicero en Plato, rechtstreeks doorklinken in het dagelijkse werk voor onder andere gedetineerden. “We hebben naam gemaakt als advocaten die strijden voor de uitingsvrijheid, de vrijheid om te denken en spreken.” Over het functioneren van de Commissies van Toezicht is Külcü zeer kritisch. “Het heeft veel weg van middeleeuwse rechtspraak.”

Ger van der Veen en Martijn van der Kooij

Hakan Külcü

wordt steeds kleiner. De arena waarin men kritisch kan en mag zijn op ideeën en gedragingen van anderen en vooral ook op de heersende consensus en macht. Ik sta nu ook verschillende mensen bij die om kritische tweets worden vervolgd.” Een herkenbaar verhaal voor de Bonjo. De Dienst Justitiele Inrichtingen stuurde begin dit jaar een bericht aan de redactie dat er geen nieuwe vragen meer gesteld konden worden. Er waren al te veel vragen gesteld. Uiteindelijk bleek er gelukkig toch nog ruimte voor het beantwoorden van vragen, maar het is een voorbeeld dat Külcü herkent. Als advocaat verdedigt hij Ongehoord Nederland in procedures die de NPO tegen de omroep heeft aangepannen.

‘Voor CvT-leden zou een wrakingsprocedure in de wet moeten komen’

De omroep zou mediawetten overtreden, onwaarheden verspreiden. In de politiek gaan stemmen op om de zender van de buis te halen. “Dat is precies die arrogantie van de macht”, zegt hij. “De media moeten de macht controleren, maar in plaats daarvan ontstaat er teveel een consensusdenken tussen macht en media.” En vertaald naar de Bonjo: “Gedetineerden zijn de zwaksten in de samenleving, beroofd van fundamentele vrijheden – precies daarom is het belangrijk dat de Bonjo en ons kantoor voor hen opkomen. Dat geeft ook de mate van beschaving weer van ons land.”

Commissies van Toezicht

Een groot deel van het gesprek gaat over de Commissies van Toezicht (CvT’s), waar

KNOESTER VAN DER HUT & KWINT

A D V O C A T E N

“Door professionals verkozen tot **beste** strafrechtkantoor van Zuid Holland”.

Specialisten strafrecht met een bijzondere deskundigheid op het gebied van **TBS**, zowel voor personen die nog verdachte zijn of die reeds **TBS** hebben.

Telefoon 070 20 59 160

gedetineerden hun beklag kunnen doen. Elke CvT is nu een opzichzelf staande organisatie, een zogeheten *sui generis* organisatie. De Limburgse advocaat: "Dat betekent dat elke CvT voor een groot deel zijn eigen regels en eigen procedures hanteert. Dat heeft veel weg van middeleeuws recht, maar dan in de 21ste eeuw." De directeur zit vaak bij de vergaderingen van de CvT. Külcü is verbaasd als hij dat hoort: "Dat kan toch niet? Het is alsof het OM in de raadkamer zit met de rechters."

'Elke CvT hanteert voor een groot deel haar eigen regels en eigen procedures'

De Bonjo vroeg om de benoemingsbesluiten van de leden van de CvT's, maar kreeg alleen velletjes waarop alle belangrijke informatie was weggelakt. Namen van leden verschijnen sinds kort ook niet meer in de jaarverslagen van de beklagcommissies. "Hoe kun je iemand wraken, als je niet weet welke leden in de commissie zitten?" vraagt Külcü zich af. "En als er schijn van vooringenomenheid is, moet je leden van de CvT kunnen wraken. Er zijn CvT's die menen dat ze niet gewraakt kunnen worden, omdat dit voor de CvT niet in de wet is geregeld, wel voor de RSJ (Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, red.). Dat kan echter wel op basis van artikel 13 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat behandelt het recht op een effectief rechtsmiddel. Op basis daarvan doen wij dat ook. Overigens vind ik dat de wrakingsprocedure voor CVT-leden in de Nederlandse wet moet worden geregeld."

Ook de praktijk is schrijnend. Beklagzaken liggen anderhalf jaar op de plank, terwijl de wet een termijn van vier weken voorschrijft. In bijzondere gevallen kan die verlengd worden met nog eens vier weken door dit in een schrijven kenbaar te maken aan de klager. Külcü: "Ik heb nog nooit zo'n een brief gezien." Hij vindt dat wettelijke termijnen gewoon gehaald moeten worden. "We zien verder ook dat schorsingsverzoeken ongemotiveerd met een standaardoverweging worden afgewezen door de RSJ, terwijl het soms om zeer schrijnende gevallen gaat. Een ander probleem is dat de bewijslast ook vrijwel altijd bij de gedetineerde ligt, terwijl die

afhankelijk is van de PI om bewijs te kunnen verzamelen. Getuigen worden ondanks onze verzoeken zelden gehoord, videobeelden blijken gewist, ambtsedige verklaringen van PIW'ers gelden als waarheid ondanks inconsistenties en contra-indicaties." Hij maakt zicht daar echt kwaad over. "Als gedetineerde bevind je je al in een positie waarin de staat de macht heeft over jouw bewegingsruimte. Je hebt bijzonder weinig middelen en dan vindt men het bewijs dat je desalniettemin aandragt alsnog te weinig. Als je mede daarom getuigen wil horen, dan wordt ook dat vaak niet toegestaan. De gebrekkig bewijspositie dient gecompenseerd te worden door een ruimhartiger beleid in het toewijzen van onderzoekswensen."

Urinecontroles

Er is meer dat zich moeilijk laat rijmen met de rechtsstaat. We nemen met Külcü voorbeelden door. Gedetineerden die op verlof mogen, maar door achterstanden bij DJJ loopt dat zes maanden vertraging op, terwijl een gedetineerde op 'groen' staat. Medische zorg: geen arts beschikbaar, terwijl de wet dat voorschrijft. En dan de knevelbedden – of zoals DJJ ze noemt: veiligheidsbedden (zie ook elders in deze Bonjo). Vastbinden zodat je je niet meer kunt bewegen. Volgens de Mandela Rules van de VN, waar Nederland zich aan heeft gecommitteerd, verboden, maar toch nog in gebruik. Of taalproblemen: veel gedetineerden (buitenlanders, analfa-beten) krijgen geen vertaling van belangrijke stukken. Klachten worden volgens Külcü soms ingetrokken omdat een medegedetineerde 'tolkt' en iets heel anders vertelt, of een gedetineerde wordt verzocht iets te tekenen waarvan de inhoud hem niet kenbaar is gemaakt in zijn taal. "Dat is gewoon niet goed te praten." Külcü's kantoor ziet het allemaal. "Wij doen nu al vier jaar detentierecht op grote schaal. We schromen niet. We gaan er met gestrekt been in als het nodig is om de belangen van onze cliënten te verdedigen. En dat wordt ons niet altijd door de CvT's en directies in dank afgenomen."

Professionalisering

Külcü pleit voor het inbouwen van *checks and balances* in het systeem. Dat betekent dat de CvT's echt onafhankelijk, uniform en professioneel moeten opereren. "Het komt nu bijvoorbeeld nog voor dat uitspraken van sommige beklagcommissies mondeling worden gedaan, dat ze dus niets op papier zetten." CvT's dienen

volgens Külcü bovendien kritischer tegenover PI's te staan, dus meer distantie te betrachten dan nu het geval is. "Een voorzitter die de wederpartij, de directeur, bij de voornaam noemt, helpt niet qua beeldvorming over onpartijdigheid."

Külcü roept op tot verbinding tussen kritische denkers en organisaties

We zien ook dat de personen of instanties die de gedetineerden hun rechten en mogelijkheden dienen uit te leggen, vaak zelf het meest gebaat zijn bij het onvoldoende of niet goed inlichten, omdat het anders tot meer werk leidt voor de medewerkers."

Advocaat Gert Jan Knoops stelde in de Bonjo voor om de CvT's te splitsen: de zware zaken zouden naar een volstrekt onafhankelijke commissie moeten gaan. "Ik kan die gedachtegang goed volgen. Juist omdat beslissingen in het detentierecht vergaande consequenties kunnen hebben die vrijheden die reeds beknot zijn nog verder beperken. Denk aan de invloed op aspecten als fasering, bijvoorbeeld wanneer verlof begint, en op hoe vaak en hoe lang een gedetineerde zijn familie mag zien."

Zware middelen en schadevergoedingszaken

Als het nodig is schroomt Külcü niet zware middelen in te zetten. "Wij stappen ook steeds vaker naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, red.) omdat de uitspraken van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming vaak onvoldoende gemotiveerd zijn. Of we procederen bij de kortgedingrechter in Den Haag tegen de staat. We gebruiken daarbij een tussenarrest van het Hof Den Haag in een zaak van een EBI-gedetineerde cliënt van ons om te

eisen dat de RSJ beter zijn uitspraken motiveert."

Daarnaast bereidt zijn kantoor onrechtmatige overheidsdaad-zaken voor. Win je een beklagzaak, dan ligt onrechtmatigheid vaak al vast. "De tegemoetkomingen van de CvT's zijn geen schadevergoedingen. Je kunt daarnaast dus nog aanspraak maken op schadevergoedingen. Soms gaat het om flinke bedragen. Zeker als het gaat om het mislopen van fasering en dergelijke. Ook vind ik zaken waarin de religieuze vrijheid wordt beperkt zeer schrijnend."

Samen een vuist maken

Külcü roept op tot verbinding tussen kritische denkers en organisaties. Gedetineerden, advocaten, media – iedereen die voor vrijheid staat en zich zorgen maakt over het eroderen daarvan, moet samenwerken. Hij is met de Leidse hoogleraar Andreas Kinneging betrokken bij het oprichten van een stichting om kritische geluiden te bundelen en mensen die om hun uitingen worden vervolgd maar geen goede rechtsbijstand hebben, te steunen. "Heersende machten richten zich altijd op een geïsoleerd persoon en de machtsverhouding is dan evident in het voordeel van die machten. Dat mogen we niet laten gebeuren." Tegen gedetineerden zegt hij: "Jullie rechten staan in de wet. Leer je rechten. Doe je beklag, vraag om een goede advocaat, laat je niet afschepen met 'werkdruk' of het non-argument 'zo doen we het hier altijd'. Jouw zaak spreekt voor zichzelf, maar alleen als iemand hem ook met moed voor je laat spreken. *Sapere aude!* Wat betekent: durf te denken!"

in 't kort

- * De Bonjo sprak met advocaat en rechtsfilosoof Hakan Külcü.
- * Külcü vindt dat Commissies van Toezicht (CvT) onafhankelijker moeten opereren.
- * De advocaat stelt dat PI's gedetineerden beter moeten helpen bij het verzamelen van bewijs. Daarmee kunnen ze hun klacht bij een CvT onderbouwen.
- * Külcü wijst gedetineerden erop dat zij na het winnen van een beklagzaak soms ook recht hebben op een schadevergoeding.

'Scherp en Doordringend'

Mr. MARTIN IWEMA

Strafrecht en Detentierecht
ook pro deo - overal in het land

tel: 06 4640 5371
mail: iwema@fiadvocaten.nl

FeinerIwema Advocaten
Westersingel 50 B
3014 GV Rotterdam

feiner **fi** iwema
advocaten

ADVOCaat DETENTIERECHT
MET LANDELIJKE PRAKTIJK

Rapport
Ordemaatregel
Promoveren/degraderen
Bezoek zonder Toezicht
Urinecontrole
Plaatsing in afzondering
Fasering
Verlof
Overplaatsing
Commissie van Toezicht
RSJ

Bel bij vragen vrijblijvend op
telefoonnummer 043 799 9062

mr. R.J. Kool, advocaat

Advocatenkantoor
Kool

Stichting Vrij

Meer dan een boodschap doorgeven

Wat als iemand vastzit, niet alleen achter tralies maar ook in een systeem van formulieren, advocaten en instanties die langs elkaar heen werken? Stichting Vrij biedt (ex-)gedetineerden iets wat vaak ontbreekt: een vertrouwd aanspreekpunt dat toegankelijk is. Vrijwilliger Henk Woudenberg vertelt wat dat in de praktijk betekent.

Saar Venne

Wie zijn jullie en wat doen jullie?

“Wij behartigen de belangen van gedetineerden en ex-gedetineerden. Samen met Stek, een stichting die woningen regelt voor ex-gedetineerden, proberen we mensen praktisch en persoonlijk te ondersteunen. Van het leggen van contact met een advocaat tot het ophalen van post, het regelen van kleding of het meelopen in een ingewikkeld dossier.” Stichting Vrij is al meer dan twintig jaar aangesloten bij Bonjo en werkt vanuit een simpel principe: kijk wat iemand nodig heeft en doe wat je kunt.

Hoe ziet dat eruit in de praktijk?

“De hulpvragen lopen sterk uiteen. Soms belt iemand via de casemanager, soms leest een gedetineerde ons nummer in de Bonjo en pakt hij de telefoon. We hadden onlangs iemand die vanuit de gevangenis een penthouse moest verkopen. Zeer praktisch, maar voor hem was het een enorme last. En dan kunnen wij helpen.” Maar het gaat ook verder dan praktische klussen. Stichting Vrij heeft jarenlang een buddyproject gerund waarbij vrijwilligers structureel iemand bezochten.

Dat project bestaat in die oorspronkelijke vorm niet meer, maar de aanpak blijft in stand. Woudenberg: “We kijken: hoe is iemands situatie als hij straks uit de bajes komt? Wat moet er geregeld worden om hem op de rails te zetten? Wij kennen de wegen om dat makkelijker te maken. Er is vaak veel onzekerheid, soms ook angst om weer naar instanties te gaan en daar kunnen wij het verschil maken.”

Het belang van een vertrouwd gezicht

Woudenberg bezocht jarenlang een Franse jongen in een penitentiaire inrichting. “Ik vroeg me soms af of hij dat bezoek

eigenlijk wel waardeerde. Maar toen hij eenmaal vrij was, zei hij: ‘Ik keek er elke keer zo naar uit.’ Dat had ik echt niet door.” Het illustreert iets wat hij vaker tegenkomt: gedetineerden hebben niet altijd de ruimte om hun dankbaarheid te uiten, maar dat betekent niet dat het contact hen niet raakt.

Mensen komen vrij zonder woning, zonder netwerk, zonder perspectief. Dan begint het eigenlijk pas

Tegelijk is eerlijkheid belangrijk. Niet elk traject eindigt succesvol. “Soms loopt een gesprek vast. Dan is de vraag of die communicatie nog zinvol is.” Stichting Vrij probeert daarin de juiste balans te vinden: betrokken zijn, zonder grenzen te

overschrijden. Het is een zoektocht naar een lichtpuntje aan het einde van de tunnel.

De straf na de straf

Want los van individuele gevallen stelt het werk van Stichting Vrij een vraag aan de samenleving: wat gebeurt er met iemand die een gevangenisstraf heeft uitgezeten, maar de obstakels niet weg zijn? “Mensen komen vrij zonder woning, zonder netwerk, zonder perspectief. Dan begint het eigenlijk pas.” De straf eindigt in theorie bij de poort, maar in de praktijk vaak niet. Stichting Vrij en Stek proberen die kloof te dichten.

Neem contact op met Stichting Vrij of Stek. In detentie is het mogelijk om via de casemanager of medewerker een flyer aan te vragen. Of bel met Stichting Vrij of Stek (020 670 32 24).

Meer informatie en contact per e-mail (ook voor naasten): www.stichtingvrij.nl en www.stichtingstek.nl.

Verantwoord drugsgebruik

Mainline stopt: een terugblik

Met drugs en druggebruikers heb ik een geschiedenis. Dat komt onder meer doordat ik een behoorlijk aantal jaren voorzitter ben geweest van de MDHG, de belangenorganisatie voor drugsgebruikers in Amsterdam. In die jaren leerde ik ook Mainline kennen, de drijvende kracht achter demonstraties pro legalisering van drugsgebruik. Nu Mainline gaat verdwijnen is het tijd om terug te kijken.

Jaap Brandligt

Het ontstaan van Mainline is direct verbonden met de opkomst van heroïnegebruik in de jaren tachtig en negentig in Nederland. In 1990 gingen drie activistische mannen de Amsterdamse straten op met schone spuitjes en een voorlichtingsmagazine voor en door mensen die gebruikten. Mainline was geboren. Het is met droefenis dat ik moet

vaststellen dat 2026 het jaar van de begrafenis (of is het een crematie?) is. Waarom eindigt zo'n instituut? Ancella Voets hoofd kennis, leren en partnerschappen geeft daar in een afscheid-interview een antwoord op. “Geldgebrek. Harm reduction staat al langer onder druk in Nederland en daarbuiten.” Ze doelt op de bezuinigingen door Trump (Mainline deed projecten in het buitenland) en in eigen land, maar een oorzaak is ook

het eigen succes. Het ministerie vindt verder dat een taak als harm reduction bij gemeenten thuishoort. Met 342 gemeenten een relatie opbouwen? Dat lukt

niet, dat kan iedereen op zijn vingers natellen. Amsterdam heeft er nog extra geld ingestopt, maar dat is - dat zal duidelijk zijn - niet genoeg. En

drugsbeleid is met een CDA-minister op Volksgezondheid geen prioriteit. Ook bij gemeenten zal ‘gezond’ drugsgebruik vaak geen prioriteit hebben.

Mainline in de bajes

Nog niet zo lang geleden hadden we in de Bonjo - toen nog niet bevredend dat het einde in zicht was - een reportage over activiteiten van Mainline in een bajes. Ja, natuurlijk weet ook ik dat drugs daar niet gebruikt mogen worden.

Harm reduction staat al langer onder druk in Nederland en daarbuiten'

Maar de realiteit is anders. Het kan geen kwaad om gevangenen te begeleiden als ze gebruiken.

BEL BONJO GRATIS!

0800 333 44 46

Spong advocaten

Rechtsbijstand op topniveau. Van politierechter tot Hoge Raad.

Ook pro deo!

- (Jeugd)strafzaken
- Cassatiezaken
- TBS-zaken
- Beklagzaken
- En meer

Stijn Peerik	06 15068638
Elizabeth Bijl	06 25503129
Lobke Fleskens	06 15118996
Nouri Dijker	06 25637590

+31 20 330 54 09 | info@spongadvocaten.com | spongadvocaten.nl

mr. T.G. (Tim) Hop
Strafrechtadvocaat

☎ 06 252 986 51

✉ hop@kzbradvocaten.nl

🗣 Nederlands / English

KORVINUS ZANDT BRUINSMA RAFIK
advocaten

- Algemene (commune) strafzaken
- Detentierecht en beklag
- Gewelds- en vermogensdelicten
- Drugszaken
- Bestuursstrafrecht
- Economisch strafrecht
- Levensdelicten

En het kan zeker geen kwaad om PIW'ers te leren hoe om te gaan met gebruikers. Ik heb op een tweetal door Mainline en anderen georganiseerde conferenties gepleit voor het toelaten van cannabis in de gevangenis, zeker in de eindfase van detentie. Dat leek me ook geheel passen in het goed leren omgaan ermee, temeer omdat gezond gebruik na detentie net als gezond gebruik van alcohol belangrijk is. Helaas bleek ik een roepende in de woestijn.

Hulpvraag

Mainline was er voor iedereen met een drugshulpvraag. Dus niet alleen in de inrichtingen, maar ook daarbuiten als een gebruikende ex-gedeteneerde problemen had. Daar liepen de inspanningen van Bonjo en Mainline parallel. Dat was ook zo bij medische zorg, tandzorg of huisvestingsproblemen. Dat maakte de aanwezigheid en bekendheid in de inrichtingen essentieel.

Voor 'gezond' drugsgebruik is geen plaats meer

Met de toenmalige directeur van Mainline, Machteld Busz, ben ik nog op zendingsreis naar Georgië geweest. Daar wilde men meer weten over het omgaan met drugs in de barre gevangenissen aldaar. Bonjo en Mainline trokken gezamenlijk op om gevangenissen te moderniseren en het gebruik van drugs gezonder te maken. De wereld zal niet beter worden nu de *war on drugs* zeker in de VS harder wordt en Trump cs besloten hebben om financiering van hulp aan ontwikkelingslanden afhankelijk te maken van ruil met grondstoffen. Voor 'gezond' drugsgebruik is geen plaats meer. Tsja, Mainline, das war einmal. Op het moment dat deze krant verschijnt is het kantoor gesloten.

'De littekens van een strafblad blijven je achtervolgen'

Aan het woord is Tamara (50) over haar tijd in detentie en hoe zij er beter is uitgekomen. Ze nam enkele jaren geleden deel aan een begeleidingstraject van Exodus om veilig terug te keren in de samenleving. "Een moeder aan de zijlijn zijn, is zwaar."

Wie ben je en hoe lang heb je in detentie gezeten?

"Ik heb zevenenhalf jaar in de gevangenis gezeten. Aansluitend had ik het geluk dat ik een half jaar naar een zeer beperkt beveiligde inrichting kon. Ik sliep in de gevangenis, mocht buiten werken en in het weekend had ik verlof. Voor mij was dat een fijne manier om in fases aan de buitenwereld te wennen. Ik zie mezelf als een 'meisje-meisje', maar ben inmiddels ook een dappere, sterke vrouw die weet wat ze wil. Ik vind wandelen fijn, houd van fietsen en koken. Ik breng graag veel tijd door met mijn familie, maar merk dat ik het af en toe nodig heb om een poosje alleen te zijn. Even niets, even geen drukte en prikkels. Die behoefte is waarschijnlijk een 'erfenis van de gevangenis', waar ik noodgedwongen veel tijd alleen doorbracht."

Sinds wanneer ben je vrij en hoe werk je aan je re-integratie?

"Eind 2021 kreeg ik woonbegeleiding in een Exodushuis. Ik leerde stapsgewijs hoe ik een nieuw leven voor mezelf kon opbouwen. Ik leerde dat ik fouten mag maken; niet alles wat ik doe hoeft in één keer perfect te zijn. En als ik een fout bega, laat het dan mijn eigen fout zijn. Ik wil geen fouten 'voor een ander' meer maken. Ik denk nu eerst rustig na over de gevolgen van een beslissing die ik neem en zorg dat ik vooral groei van mijn fouten. Net als in de gevangenis waren er in die inrichting urinecontroles op drugs, medicijnen en alcohol, maar de regels waaraan ik mij moest houden voelden niet als een opgave. Ik wist waarvoor ik werkte. En in het weekend mocht ik op verlof!"

Ik heb geleerd dat ik voor mezelf mag opkomen

Natuurlijk ging niet alles in een keer goed; we woonden met meerdere mensen op één plek, dus irritaties kwamen best vaak voor. Mijn forensisch trajectbegeleider leerde me hoe ik dergelijke situaties kon oplossen. Ik kreeg PMT-therapie, maar door allerlei

Tamara. Foto: Will Falize

triggers viel ik al snel in een diep gat; een 'angstgat'. Ik voerde gesprekken met een psycholoog en uiteindelijk kreeg ik de diagnose posttraumatische stressstoornis. De voorgeschreven EMDR-therapie (*Eye Movement Desensitization Reprocessing*, een psychotherapie om met trauma's om te gaan, red.) vond ik heel zwaar, maar de sessies hebben me enorm geholpen. Soms heb ik nog een paniekaanval, maar ik weet nu hoe ik eruit kan komen. Ik heb hard moeten werken om te komen waar ik nu ben, maar ik ben er sterker door geworden. Wel is het zo dat je eigenlijk nooit echt vrij bent; de littekens van een strafblad blijven je achtervolgen."

Wat vond je het moeilijkste tijdens je gevangenschap?

"Het zwaarste vond ik het om niet bij mijn familie te kunnen zijn. Dat ik opeens gescheiden was van mijn kind is het moeilijkste voor me geweest. Dat ik er niet voor hem kon zijn doet zeer: een moeder aan de zijlijn zijn is zwaar. Gelukkig heeft mijn zoon het goed gehad en onze band is nooit minder hecht geworden. Toen ik weer buiten kwam, moest ik wennen aan het feit dat hij volwassen was en mij niet meer echt nodig had. Nu ben ik vooral trots op hem, maar af en toe mis ik het kleine jongetje."

Wat heb je geleerd toen je vastzat?

"Dat ik ertoe doe! Ik mag naar mezelf

luisteren; ook ik heb een stem. In de gevangenis mocht ik trainingen volgen en de handvatten die ik aangereikt kreeg, kan ik buiten echt goed gebruiken. Ik heb geleerd dat ik voor mezelf mag opkomen, dat ik mijn eigen grenzen kan aangeven; ik hoef niets voor een ander te doen waar ik niet zelf achter sta. Terugkijkend betekende die detentieperiode niet alleen *quality time* met God; het was een waardevolle tijd waarin ik mezelf heb gevonden."

Hoe ziet jouw droom voor de toekomst eruit?

"De toekomst ligt niet voor me; de toekomst is nu. Ik leef al een tijdje mijn droomtoekomst: ik leid een mooi en stabiel leven met een lieve man. Bovendien heb ik een hele goede band met mijn zoon en een warme relatie met mijn familie. Ik doe vrijwilligerswerk in de kerk, ben kosten en heb een uitdagende baan in de uitvaartzorg met veel doorgroeimogelijkheden. Als ervaringsdeskundige kan ik bovendien veel mensen inspireren. Ik mag leven zoals ik dat altijd wenste. We komen net terug van een prachtige reis naar Zuid-Afrika. Onderweg werd ik weer even herinnerd aan het feit dat ik als boefje een litteken draag. Door de douane gaan was lastig, maar ik omarm de minder mooie ervaringen en koester alles wat ik meemaak. Het is goed om te dromen, maar ik vind het belangrijker om mijn droom te leven, te genieten en dankbaar te zijn voor elke dag met nieuwe kansen." (NA)

OVER EXODUS

Met zo'n tweehonderdvijftig professionals en ruim duizend vrijwilligers begeleidt de forensische zorgorganisatie Stichting Exodus Nederland al meer dan veertig jaar mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen bij hun veilige terugkeer in de samenleving.

Dit artikel kwam tot stand in samenwerking met Exodus.

mr. J.M.C. van Gorkum is gespecialiseerd in Jeugdrecht en heeft jarenlange ervaring met zaken betreffende:

- OMGANG
- ONDERTOEZICHTSTELLING
- ERKENNING
- UITHUISPLAATSING
- GEZAG

Zij treedt op in het gehele land, ook op basis van toevoeging (pro deo).

073 8200 953
www.advocatenkantoorvangorkum.nl

advocatenkantoor
VAN GORKUM

REACTIES OP DE KRANT ZIJN WELKOM:

info@bonjo.nl

Zit uw ISD-maatregel muurvast?

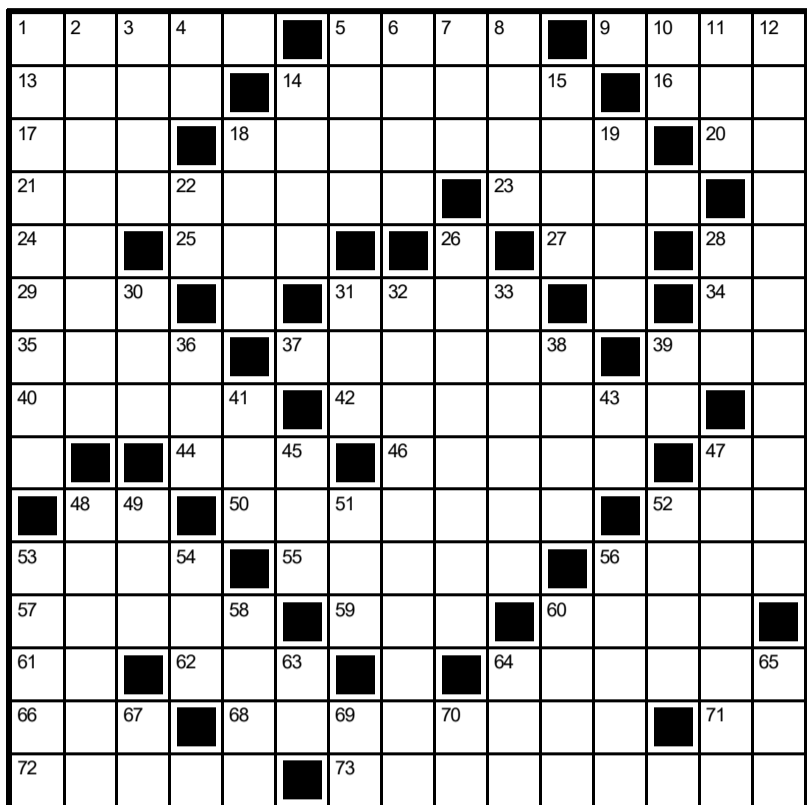
Vraag nu snel een rechtbanktoetsing aan door mr drs F.G.J. Staals, strafrechtadvocaat te Amsterdam

Tel. +31(06)10913855
www.advocatenkantoorstaals.nl

Staals
Advocaat

BONJO BAJES PUZZEL

BUZING Puzzels

Horizontaal

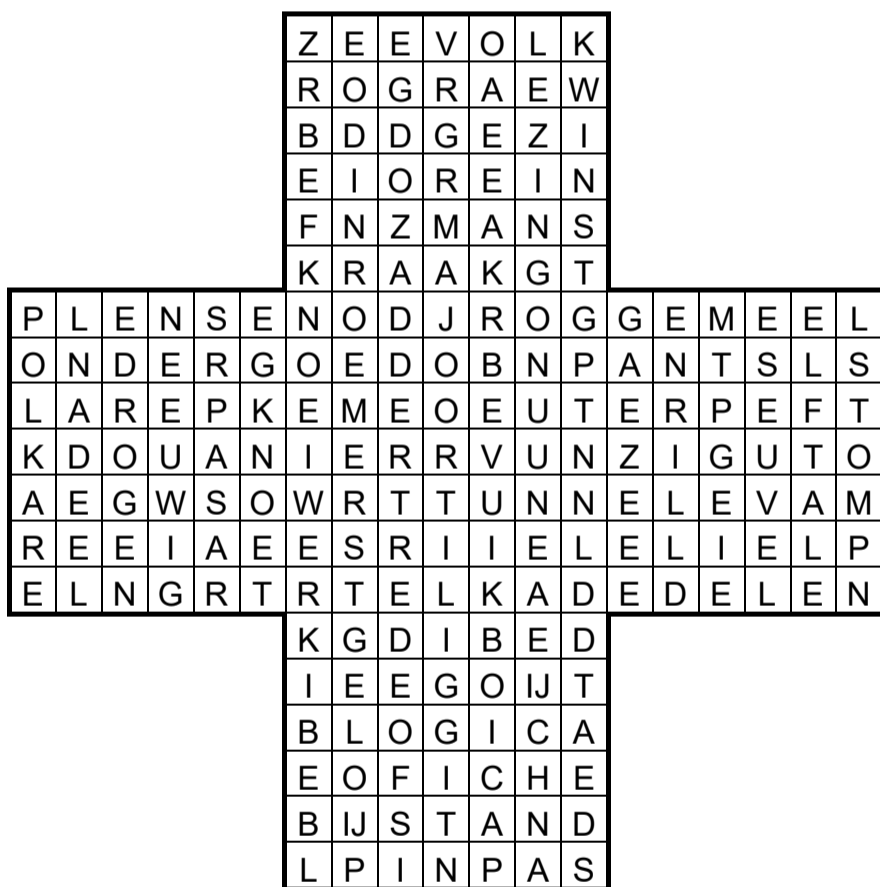
1. Zintuig - 5. Doopvader - 9. Ondeskundige - 13. Huidvet - 14. Onderbed - 16. Cable News Network (afk.) - 17. Nachtvogel - 18. Lust - 20. Ter inzage - 21. Omstreden wijze om mensen in gevangenisclinieken in bedwang te houden - 23. Romeins keizer - 24. Reeds - 25. Scheepsvloer - 27. Bedrijfsvorm - 28. Voorzetsel - 29. Aanwijzend vnv. - 31. Opspringend vochtdeeltje - 34. Bij voorbeeld - 35. Bezittelijk vnv. - 37. Uitroep van verbazing - 39. In werking - 40. Wal - 42. Koude lekkernij - 44. Vogelbek - 46. Watergeluid - 47. Uitroep om aandacht - 48. Rijksgrens - 50. Biljartterm - 52. Oesternet - 53. Deel van het been - 55. Begeerte - 56. Bedwelmend middel - 57. Ooruil - 59. Oude naam postbedrijf - 60. Tijdvak - 61. Gram (afk.) - 62. Ten name van - 64. Korte sok - 66. Een en ander (afk.) - 68. Welke ouderdomsziekte komt steeds vaker voor onder patiënten van tbs-instellingen - 71. En omstreken (afk.) - 72. Boom - 73. Spaanse dans.

Verticaal

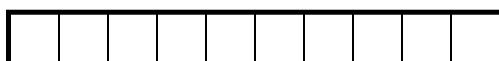
1. Bouwvakker - 2. Welke organisatie die zich met verantwoord drugsgebruik bezighoudt stopt ermee? - 3. Iedere - 4. Duitse N.V. - 5. Edelknaap - 6. Voedsel - 7. Roem - 8. Losse naad - 10. Europese Commissie (afk.) - 11. Takje - 12. Welk redactielid ontdekte in een Duitse gevangenis zijn liefde voor literatuur? - 14. Zuivelproduct - 15. Vuurwapen - 18. Lichaamsdeel - 19. Erfdeel - 22. Zo God wil - 26. Energie - 28. Grootvader - 30. Ter zake van - 31. Bijbelse figuur - 32. Netjes - 33. Schaarste - 36. Lidwoord - 38. Zijde - 39. Spil - 41. Kippenloop - 43. Koude lekkernij - 45. Verfrissing - 47. Hakwerktuig - 48. Eiergerecht - 49. Gehuwd (afk.) - 51. Soort jazz - 52. Haarlok - 53. Vliegend schepsel - 54. Voorzetsel - 56. Beddengoed - 58. Slot - 60. Uniek - 63. Van een - 64. Absolute atmosfeer - 65. Gesloten - 67. Algemeen Nederlands - 69. Persoonlijk vnv. - 70. Niet parkeren.

OPLOSSING VAN DE PUZZEL STAAT OP PAGINA 2

BONJO WOORDZOEKER

OPLOSSING VAN DE WOORDZOEKER STAAT OP PAGINA 2

• ADDER	• EUTERPE	• PASAR
• ADRES	• EUVEL	• PINPAS
• BEDLINNEN	• FICHE	• PLENS
• BIJSTAND	• IJDELE	• POLKA
• BIZAR	• KNOEIWERK	• ROBOT
• BOOGBAL	• KNOET	• ROEMER
• DOMKOP	• KRAAK	• ROGGEMEEL
• DOUANIER	• LELIE	• SERGE
• DROGE	• LEZING	• STOMP
• EDELEN	• LIJFGOED	• STRENG
• EEUWIG	• LOGICA	• TREDE
• EGGEN	• MAJOOR	• TUNNEL
• EIKEN	• NADEEL	• VUNZIG
• ELFTAL	• NOGAL	• WINST
• EREIS	• ONDERGOED	• ZEEVOLK
• ETIKET	• PANTS	• ZODRA

PENN
ADVOCATEN

'Een goede voorbereiding is het halve werk'.

Daarom bezoeken wij onze cliënten regelmatig en in alle PI's van het land. Sinds de oprichting in 2008 verlenen wij rechtsbijstand in grote en kleine strafzaken. Vanuit een persoonlijke en betrokken relatie streven wij naar het best mogelijke resultaat.

Onze focus ligt op strafzaken met financiële elementen, zoals fraude- en oplichtingszaken, witwassen, ontnemingszaken, fiscaal- en financieel strafrecht, ondernemingsstrafrecht, handhaving en boetes, BIBOB-procedures.

Mr. D.M. Penn is lid van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) en de Vereniging van Advocaat-Belastingkundigen (NVAB).

Advocatenkantoor Penn
088-2503200 / 06-29179198
Maastricht- Den Haag
www.penn.nl

ADVOCATENKANTOOR VAN RIJTHOVEN

• Gespecialiseerd in Strafzaken: o.a. drugs, diefstal, mishandeling, zeden- en levensdelicten.
• Lid Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten.
• Advocaat vanaf 1992 met een ruime ervaring in kleine en grote strafzaken.
• Werkzaam tegen betaling of Pro Deo.
• Direct en laagdrempelig contact.
• Ik treed voor u op. Geen kantoorgenoot.
Nieuwsgierig? Bel 0499 577 579
Of stuur een brief naar Pallande 3, 5688 NH Oirschot

mr. J.E.
(Justin)
Kötter

mr. drs. J.L.
(Jordi)
L'Homme

mr. J.P.
(Peter)
Plasman

mr. drs. M.A.M.
(Maarten)
Pijnenburg

mr. M.C.
(Micha)
Jonge Vos

prof. mr. dr. S.
(Sven)
Brinkhoff

mr. S.
(Simcha)
Plas

mr. B.J.T.
(Brent)
van Opstal

mr. A.J.W.F.
(Annabella)
Segeren

mr. L.I.
(Lucca)
de Jager

mr. S.A.L.
(Sarah)
Crucq

mr. A.N.
(Anouk)
Biersteker

mv. S.A.
(Sarah)
Pluijmen

drs. L.M.
(Linda)
Dekker

mv. C. (Cindy)
Danielson
-Roubos

mr. K.
(Kyra)
Tijmensen

mr. C.E.J.
(Charlotte)
Kokenberg

mr.
(Lucia)
Hodanić

Uw belangen,
onze prioriteit

mr. E.C.Q.
(Emma)
De Weers

mv. J.E.
(Judith)
Franx

dhr. R.N.H.M.
(Rens)
Van Duuren

**Kötter
L'Homme
Plasman
advocaten**

020 - 673 15 48
info@klpadvocaten.nl
klpadvocaten.nl

ON THE ROAD

Dat ik in een Duitse Jeugdgevangenis belandde kwam door een boek. *Op weg* heette dat boek, dat ik voor mijn zestiende verjaardag kreeg van mijn vriendinnetje Ineke. Het was geschreven door de Amerikaanse schrijver Jack Kerouac als *On the Road* en het was de eerste roadmovie die ik droomde, telkens als ik erin had gelezen. Vrij en ongebonden rondzwerven door de wereld, nieuwe mensen ontmoeten en achterlaten, bij elke trein kiezen of je erin springt of niet, zonder te weten waar hij naartoe gaat. Dat was de ultieme vrijheid die mij aansprak in *On the Road*, en waar jij misschien ook van droomt, vanuit de gevangenis. Maar mij bracht het dus juist de gevangenis in.

Theo Knippenberg

Het voorjaar daarna - ik was nu bijna zeventien - liep ik namelijk weg van huis. Niet dat het leven thuis slecht was, integendeel, maar de zon scheen, de hormonen gierden door mijn lijf, de wereld riep mij en ik had haast. Mijn vriendinnetje Ineke bracht me achter op haar fiets naar een parkeerterrein aan de Duitse grens, vlakbij waar we woonden en waarvandaan vrachtwagens vertrokken naar heel Europa. Daar beloofde ze voor eeuwig op me te zullen wachten.

Zwerven

Liftend kwam ik veel lieve mensen tegen die hun brood met mij deelden (en soms ik het mijne met hen), maar het comfort van zwerven viel vies tegen. Ik had alleen een slaapzak bij me en een zeiltje waar ik het liefst op lag maar meestal eronder, want het regende veel dat voorjaar, waardoor ik in elk geval geregeld douchte. Toen mijn spaargeld (verdiend met mijn weekendbaantje aan de benzinepomp) vrijwel op was, kwam ik via bizarre omwegen (Wenen was een warm welkom, Parijs vol vijandig volk) in München terecht. Daar vond ik meteen werk op de Großmarkthalle, een groentemarkt voor groothandelaren. De ene nacht laadde ik zakken uien of tomaten uit een treinwagon in een vrachtwagen en de volgende nacht dezelfde soort zakken uit een vrachtwagen in een treinwagon. Voedsel en efficiency gingen toen al niet samen. Tomaten betaalden beter dan uien, maar als je een zak liet vallen, zoals ik de eerste nacht deed, werd de schade afgetrokken van je loon.

Blowin' in the wind

Van het geld dat ik de eerste dagen verdiende (het loon was cash in de hand) kon ik een waterdichte driepersoonstent kopen, plus een luchtbed, een platenspeler die op batterijen werkte en de LP *The Freewheelin' Bob Dylan*, het doorbraak-album waarop Dylan net zo zong als Jack Kerouac schreef. Nog steeds als ik *Blowin' in the Wind* hoor (*How many roads must a man walk down, before you call him a man?*) of *Down the Highway* (*Well, I'm walkin' down the highway, with my suitcase in my hand*), vlieg ik terug in de tijd en sta ik weer liftend langs de weg.

Verliefd

Ik werkte alleen de oneven nachten en leefde de hele zomer comfortabel op de stadscamping aan de oever van de Isar, waar ik vrienden maakte. De jaren zestig kwamen

The Beatles braken door, ik liet mijn haar groeien en werd verliefd op Nathalie

Schuim en asch – J.J. Slauerhoff

Verschillende zoektochten naar rust en betekenis, maar de zwervers blijven gevangen in onrust en verlangen.

Astoria Uitgeverij

op stoom. The Beatles braken door. Ik liet mijn haar groeien en werd verliefd op Nathalie, die leek op Françoise Hardy, zoals de meeste meisjes die zomer wilden lijken op Françoise Hardy, de Franse zangeres van *Tous les garçons et les filles de mon âge*, het Franse antwoord op The Beatles. Nathalie was een jaar ouder dan ik, had al eindexamen gedaan en ging na de vakantie studeren aan de Sorbonne in Parijs. Ze was samen met twee vriendinnen op vakantie. Maar als derde wiel aan de wagen bracht ze al snel de meeste tijd door in mijn tent, waar we luisterden naar Bob Dylan en waar Nathalie mij introduceerde in *Reis naar het einde van de nacht*, van de Franse schrijver Céline. Het was een donkere, cynische zwerftocht, die ik met Natalie maakte; zowel in gedachten over de wereld, als door de verschillende lagen van de samenleving, als binnen in mezelf, op zoek naar wie ik was.

Dilemma van de zwerver

Als zelfverklaard zwerver woonde ik uiteindelijk bijna vier maanden op die camping. Ik droomde al van verder reizen, liefst zuidelijker want warmer in de komende winter, net als de zwaluwen, maar ik kon geen

Reis naar het einde van de nacht (Voyage au bout de la nuit) – Louis-Ferdinand Céline

De uitzichtloze tocht van Bardamu door deze absurde en cynische wereld.

Vertaald door E.Y. Kummer, uitgeverij G.A. van Oorschot

(Er is tegenwoordig ook een prachtig geïllustreerde uitgave van *'Reis naar het einde van de nacht'* met tekeningen van Jaques Tardi. Zie mijn bespreking in de Bonjo van oktober 2025).

Onderweg (On the Road) – Jack Kerouac

Verteller Sal Paradise volgt zijn aan alcohol, seks, drugs en muziek verslaafde vriend Dean Moriarty op een reeks wilde roadtrips. Dwars door de Verenigde Staten. Het zwerven is voor hen allebei een zoektocht naar pure ervaring: leven zonder vaste baan, zonder agenda, zonder maatschappelijke verplichtingen, zonder normen zelfs. Ze liften, rijden in gestolen of geleende auto's, ontmoeten jazzmuzikanten, arbeiders, dichters en buitenstaanders en leven van moment tot moment. Vrijheid betekent voor hen niet comfort, maar intensiteit, snelheid, muziek, seks, armoede, extase en uitputting.

Tegelijk ontdekt Sal dat absolute vrijheid ook een hoge prijs heeft. Namelijk eenzaamheid, geldgebrek en morele leegte.

Vertaald door Guido Golúke, Uitgeverij De Bezige Bij

afscheid nemen van Nathalie. Het eeuwige dilemma van de zwerver, kiezen tussen de liefde (blijven) of je nieuwsgierigheid naar wat de wereld en het leven verder nog te bieden hebben.

Het kan trouwens ook andersom. Dat je juist blijft zwerven als zoektocht naar die ene geliefde. Het verhaal *Larrios* van J.J. Slauerhoff is een prachtig voorbeeld van zo'n zwerfverhaal als zoektocht naar die geliefde. Het staat in *Schuim en asch*. Tot ik *On the Road* las was dat mijn lievelingsboek. In deze verhalenbundel zwerven een oud-officier, een kapitein en een stel eenzame Europeanen afzonderlijk over de wereld, verlangend naar verschillende dingen als rust, verlossing en de vrouw.

In elkaar geslagen

Hoe-dan-ook heb ik van Natalie nooit afscheid genomen. Want ik werd, tijdens een avondje stappen met haar in die *Altstadt* in elkaar geslagen door een groepje dronken Beieren (ik heb nog steeds een bloedhekel aan *Lederhosen* en bierpullen). Was het om mijn lange haar, mijn mooie vriendin, het feit dat we allebei buitenlanders waren of omdat we elkaar in het openbaar kusten? Wie zal het zeggen? Niet voor het laatst had ik het gevoel dat ik toevallig stond op een plek waar twee werelden met elkaar in botsing kwamen; in dit geval was die plek het legendarische Hofbräuhaus, pal achter twee dronken Duitsers die elkaar te lijf wilden. En deze keer kreeg ik een op de bar kapotgeslagen bierpul, die voor die ander bedoeld was, in mijn afwerende arm, daarna in mijn nek en als finale in mijn gezicht. En het meest bizarre was, toen de kemphanen omkeken en mijn bebloede gezicht zagen, gingen ze samen mij te lijf. En daarna ging in mijn herinnering iedereen met iedereen op de vuist.

Vechtmachines

Nathalie kon vluchten en ik werd gered door een stel Amerikaanse soldaten, mariniers met gemillimeterd haar. Het maakte diepe indruk hoe die met zijn zessen een paar dozijn Beieren naar buiten werkten. De vechtmachines bleken nota bene artsen en hospik te zijn van een militaire basis net buiten München. Ze namen me mee om mijn wonden te hechten. In hun marinierskamp at ik mijn eerste hamburger ooit, dronk ik mijn eerste milkshake (chocolade) en had ik bijna mijn haar laten millimeteren, dat was daar gratis.

Terug op de camping bleek Nathalie met haar vriendinnen naar huis gegaan en werd ik opgewacht en meegenomen door twee politieagenten in een groene Volkswagen kever. Mijn moeders buurman en huisvriend, de hoofdcommissaris van politie, had mij op een opsporingslijst van Interpol weten te krijgen. Mijn portret hing op alle Europese politiebureaus, begreep ik. Dat vond ik wel wat.

In mijn bijzijn belde de wachtcommandant mijn moeder. Hij zei dat ze me meteen mocht komen halen. Ze konden me ook terugbrengen, zei hij, maar dat moest dan gebeuren door een Interpol-agent die mij officieel moest escorteren, vermoedelijk per trein, en overdragen aan de Nederlandse politie. En het kon wel een maandje of zo duren voordat ze daarvoor iemand beschikbaar hadden. "Geen enkel probleem", zei mijn moeder en ik hoorde haar lachen aan de telefoon. "We hebben het bijna vijf maanden gered zonder hem. Die paar weken houden we het ook nog wel vol." Dus werd ik tijdelijk opgeborgen in een Duitse jeugdgevangenis.

Status

Bij aankomst werd mij meteen aangeboden mijn haar te millimeteren, opnieuw gratis, en deze keer mocht ik niet weigeren. Bij de andere jongens (zestien op de afdeling) viel ik gelukkig goed. Het feit dat ik bijna een half jaar in mijn eentje door Europa had gezwoven, gaf blijkbaar genoeg status. En hoewel ik, als passant, niet hoefde deel te nemen aan de werk/leertrajecten, bracht ik genoeg tijd met ze door om te leren waar ik op moet letten als ik ooit een tankstation of tabakswinkel wil overvallen of iemand beroven in Schwabing, de chique uitgaansbuurt van München.

Ik had niet alleen een leerzame maar ook een heerlijke tijd in de jeugdgevangenis. Ik hoefde niet meer 's nachts te werken. Ik kreeg drie maaltijden per dag, koffie en thee (met twee koekjes!) tussendoor, elke ochtend douchen zonder munten en de rest van de dag zoveel boeken lezen als ik maar kon. Er was namelijk een bijna ongerepte gevangenisbibliotheek met een evangelische bibliothecaris voor wie ik een absoluut godsgebed was, een jongere die wel wilde lezen!

Daar, in de bibliotheek van de jeugdgevangenis in Beieren, is mijn leven veranderd. En de richting ingezet voor de volgende zeventig jaar! Want daar ontdekte ik Herman Hesse's roman *Siddharta*, die speciaal voor mij geschreven leek. Het boek volgt een jongen (later man) die jarenlang rondzwervt op zoek naar verlichting. Hij verlaat zijn thuis, leeft als asceet, ervaart rijkdom en genot, en trekt steeds verder. Pas na dit rusteloze zwerven vindt hij innerlijke vrede bij een rivier. Zoals ik die had gezocht aan de Isar.

Apocalypse Now

En in de Duitse vertaling ontdekte ik daarna *Heart of Darkness* van Joseph Conrad, over een adembenemende reis de rivier op in Afrika en tegelijk een duik in de menselijke duisternis. (Nog niet wetend dat dit boek later verfilmd zou worden als de weergaloze blockbuster *Apocalypse Now* van Francis Ford Coppola, die het verhaal verplaatste naar de Vietnamoorlog.)

Eveneens in Duitse vertaling ontdekte ik het werk van Vladimir Nabokov, die zowel in het Russisch als het Engels schreef, maar waarvan ik lang heb gedacht dat het een

Daar, in de bibliotheek van de jeugdgevangenis, is mijn leven veranderd

Duitse schrijver was. Eerst las ik *Gelächter im Dunkel*, over een man die blind is voor wat er voor zijn ogen gebeurt, totdat zijn ogen geopend worden en hij door wat hij dan ziet vervolgens echt volledig blind wordt. Maar het kon niet uitblijven, het vol-

Met zwerven ben ik eigenlijk nooit gestopt; met lezen evenmin

Siddharta – Hermann Hesse

De zwerftocht langs verschillende levenspaden door een jonge man die uiteindelijk ontdekt dat wijsheid uit persoonlijke ervaring en innerlijke rust komt.

Vertaald door Liesbeth van Nes, uitgeverij De Bezige Bij

gende boek dat de bibliothecaris mij aanraade was *Pnin*, ook van Nabokov, waarin een Russische professor door Amerika zwerft, zowel fysiek als emotioneel op zoek naar een plek waar hij werkelijk thuishoort. Hij deed hetzelfde als ik, besefte ik, maar vanuit de omgekeerde motivatie, zijn zwerven was geen weglopen van huis, maar juist een zoektocht naar een gevoel van thuis.

Het volgende boek was een roman van John Steinbeck, *De druiven der gramschap*, een gruwelijke titel voor een weergaloos boek over een familie pachtboeren die door de grote droogte zijn gedwongen om hun boerderij in Oklahoma te verlaten en duizenden kilometers te reizen over de befaamde Route 66 naar Californië, waar het naar zeggen veel beter was. Een reis op zoek naar een beter leven.

Spotvogels

Het boek dat de meeste indruk op mij maakte, had niets te maken met zwerven. Integendeel, het ging juist om blijven en de feiten onder ogen zien. *Spaar de spotvogels (To Kill a Mockingbird)*, van Harper Lee is van die vele duizenden boeken die ik in mijn lange leven heb gelezen zonder twijfel een van de aller aangrijpendste. Het is het enige boek dat ik las in die

jeugdgevangenis – en één van de heel weinigen in mijn hele leven – waarover ik heb gehuild. Het toont spijkerhard hoe diep iets idiots als racisme in een samenleving kan zitten. Door de ogen van een kind zie je hoe een zwarte man, ondanks zijn onschuld, weinig kans krijgt op rechtvaardigheid. Hartverscheurend, warm en confronterend is dit boek een tijdloos verhaal over vooroordelen, moed en menselijkheid.

Pnin - Vladimir Nabokov

Een Russische emigrant-professor zwerft door Amerika en zijn eigen herinneringen, op zoek naar een thuis.

Vertaald door Else Hoog, uitgeverij De Bezige Bij

In diep vertrouwen: Ik heb al die boeken die ik in de jeugdgevangenis las, nog steeds in mijn bezit. Ik heb ze uit de gevangenisbibliotheek helpen ontsnappen en veilig naar Nederland laten begeleiden door een onwetende en ongeïnteresseerde Interpolagent.

Ze waren na *On the Road* en *Schuim en asch* het begin van mijn eigen huisbibliotheek. En het fundament van mijn loopbaan als uitgever. Maar met zwerven ben ik eigenlijk nooit gestopt. Net zomin als met lezen.

Druiven der gramschap (The Grapes of Wrath) – John Steinbeck

Een noodgedwongen reis vol armoede en hoop over het Amerikaanse platteland.

Vertaald door Alice Schrijver, uitgeverij Atlas-Contact

Spaar de spotvogels (To Kill a Mockingbird) – Harper Lee

Een hartverscheurend boek waarin een kind ziet hoe racisme een onschuldige man veroordeelt, terwijl haar vader strijdt voor rechtvaardigheid.

Vertaald door Ko Kooman, uitgeverij De Bezige Bij

Hart der duisternis (Heart of Darkness) – Joseph Conrad

Een avontuurlijk reis de rivier op in Afrika en tegelijk een duik in de menselijke duisternis.

Vertaald door Bas Heijne, uitgeverij LJ Veen Klassiek

THE UNDERGROUND POET

De kracht van het volk (2)

Wanneer gewone mensen opstaan tegen degenen die de macht uitoefenen, komt de kracht van het volk volledig tot uiting. Zoals we recent nog zagen in Minnesota in confrontaties met immigratiedienst ICE: een nieuw kantelpunt en opnieuw een beschamend hoofdstuk in de geschiedenis. Het meest opmerkelijke aan kantelpunten is dat de overheid op elk niveau, van gemeentelijk tot centraal (inclusief alle daaraan verbonden instanties), eraan herinnerd wordt dat ze regeert met instemming van het volk en dat die instemming kan worden ingetrokken. Opmerkelijk is ook dat deze macht van het volk op het hoogste organisatieniveau rechtvaardig lijkt, omdat ook degenen op dat niveau in wezen goed zijn. En deze intrinsieke goedheid – die inherent is aan en onlosmakelijk verbonden met de macht – is op zichzelf al een bron van kracht. Ze geeft moed en bevrijdt.

Dit wordt het best geïllustreerd door Dr. Martin Luther King, die zich uitsprak tegen de Vietnamoorlog, tegen het advies van goede vrienden en collega's in, in een tijd waarin het onveilig en impopulair was om dat te doen. Zij vreesden dat hij zou worden bestempeld als 'communist', als 'onpatriotisch' zou worden beschouwd. Of nog erger,

'zichzelf zou laten vermoorden'. Maar Dr. King verzette zich hiertegen en stelde dat 'het altijd het juiste moment is om het juiste te doen', en dat 'het juiste doen niet altijd populair of veilig is'. Oorlogszuchtige politici hadden destijds de volledige controle en waren direct verantwoordelijk voor de heersende stemming (ze hadden het land opgezweept tot een chauvinistische razernij, waardoor het letterlijk gevaarlijk was om de oorlog te veroordelen). Gezien deze omstandigheden bepleitten de vrienden van Dr. King niet dat de oorlog terecht was, maar dat het politieke klimaat afwijkende meningen ontoelaatbaar maakte.

Ook vandaag zien we dit politieke muilkorven en monddood maken in de politiek, vooral binnen de Republikeinse partij, nu deze onder leiding staat van een populistische demagoog met een gemene inborst die zijn tegenstanders genadeloos vervolgt (en iedereen verzekert dat jezelf uitspreken een prijs heeft en dat zwijgen en meegaan een carrièrestap kunnen zijn). Het is deze demagogie die ICE (gemaskerde agenten) groen licht geeft om burgers te mishandelen. Om autoruiten in te slaan, automobilisten uit auto's te slepen en ze tegen de grond te gooien. Om te schieten, te doden en vervolgens het slachtoffer te

demoniseren. Deze specifieke politici, hoe ironisch ook, vormen nooit de meerderheid, maar ze regeren meedogenloos over ons allen in het belang van rijke kapitalisten. Ze stemmen tegen kwalitatieve en betaalbare gezondheidszorg voor iedereen, ten gunste van verzekeringsmaatschappijen en apotheken die steevast winst boven mensen stellen. Ze stemmen zonder aarzeling voor oorlogen die de wapenindustrie enorme winsten opleveren, terwijl onze jongeren eropuit worden gestuurd om te doden en hun eigen leven in de waagschaal te stellen. Ze stemmen voor de bouw van gevangenissen voor winst, terwijl ze tegelijkertijd pleiten voor lange gevangenisstraffen, zodat bedrijven de tijd krijgen om ervaren werknemers op te leiden en te behouden.

Schade verbergen

Er wordt nooit rekening gehouden met het algemeen belang of met de gevangene, met de focus op zaken die er echt toe zouden moeten doen. Zoals rehabilitatie, beginnend met bijvoorbeeld het leren over het belang van verantwoordelijkheid nemen en de schade die ze hebben aangericht onder ogen zien en begrijpen. Misschien iets aanbieden dat gebaseerd is op geloof

en dat hopelijk leidt tot berouw, een verlangen naar vergeving en de wil om het goed te maken. En, indien mogelijk, compensatie bieden aan de getroffen families, in plaats van de winstmakers in de gevangenissen alles te laten stelen. Zij, de demagogen, zijn er goed in om de schade die ze aanrichten te verbergen. Ze zijn er goed in zichzelf te presenteren als voorvechters van het volk door de oorlog te verklaren aan misdaad, drugs en illegale immigranten die het land overspoelen. (Allemaal legitieme verklaringen, natuurlijk, totdat we kijken naar de methoden en motieven.) Na *drill baby drill* is het nu *build baby build*. Steeds meer gevangenissen om steeds meer mensen voor steeds langere periodes op te sluiten. Een duidelijk onhoudbaar beleid en het lost niets op. Maar het oplossen van het probleem is niet het doel zolang winstmakers in de gevangenissen dikke cheques uitschrijven en politici belobbyen om meer gevangenissen te bouwen en ze te allen tijde goed gevuld te houden. Met daarbij de extra eis: alleen gezonde en fitte arbeidskrachten.

The Underground Poet is een van de langstzittende ter dood veroordeelden in de V.S en ter wereld. Hij schrijft deze columns speciaal voor de Bonjo.

Sven Brinkhoff naast hoogleraar nu ook advocaat

'Brug slaan tussen academische wereld en praktijk'

Sven Brinkhoff

De loopbaan van Sven Brinkhoff is verrassend. Naast zijn hoogleraarschap op de Universiteit van Amsterdam (UvA), is hij advocaat geworden bij Kötter, L'Homme & Plasman in Amsterdam. Wat beweegt hem om naast een mooie loopbaan in de wetenschap aan een relatief onvoorziene toekomst als advocaat te beginnen? Afgestudeerd in Nijmegen in 2004. Daarna aan de slag bij het Openbaar Ministerie. Daar werd Brinkhoff niet gelukkiger, want de diepgang die hij zocht, die

vond hij daar niet. Terug dus naar de Radboud Universiteit in Nijmegen. Gepromoveerd bij de onovertroffen Ybo Buruma. Op startinformatie in het strafproces. Dat is de (vaak geheime) informatie die politie en/of het openbaar ministerie (OM) aanleiding geven een strafrechtelijk onderzoek te starten. Toch een aardige opstap naar het werk dat hij nu als advocaat gaat doen. Hij zegt dat hij genoot en geniet van het inspireren van studenten strafrecht. Na de Radboud Universiteit werd het kort de Open Universiteit om in 2022 hoogleraar

strafprocesrecht aan de UvA te worden. Tussendoor was hij vele jaren rechter en raadsheer-plaatsvervanger. Een man met veel kanten dus, die strafrecht vanuit de wetenschap kent, als rechter en bij het openbaar ministerie. En straks dus als advocaat. Je kunt zeggen dat zijn streven om de praktijk te mixen met de wetenschap op deze wijze wel een afronding kent. In zijn oratie – de rituele toespraak ter aanvaarding van het ambt van hoogleraar – heeft hij het gehad over kroongetuigen, infiltranten en

undercoveragenten bij de opsporing. Informatie verzamelen door politie en justitie om boeven te vangen. Mooi aansluitend op zijn promotieonderzoek. Hij waarschuwt dat deze methoden de integriteit van de opsporingsinstantie potentieel aantasten. Ja, hij herinnert zich de IRT-affaire, waar undercover operaties ontspoorde bij cocaïnehandel. Dat nooit meer, zeiden we toen. Maar ook hier is het historisch geheugen beperkt. Hoe het een proces kan beïnvloeden, zie je nu bij het Marengoproces; een dode broer van een kroongetuige, een dode advocaat en een dode vertrouwenspersoon, stelt hij vast. Die constatering lijkt een aardige brug naar zijn advocatenwerk waarin hij deze benadering van het OM ook tegen kan komen. Gebruik je normale boerenverstand in plaats van te schuilen

achter wet- en regelgeving, geeft hij in zijn oratie mee. In een artikel op Rechtencircuit.nl zegt hij dat hij met beide voeten in de maatschappij geworteld wil zijn. In zijn rol als docent, zegt hij daar, kan hij een rechter begrijpen bij hoe strafzaken werken. Hij vindt er een middel in om aangehaakt te blijven bij de praktijk. En de praktijk weer mee terug te nemen naar het wetenschappelijke terrein. Ja, vanuit dat perspectief begrijp ik dat hij nu als advocaat aan de gang gaat. De advocatuur is voor hem qua werkt terrein onontgonnen gebied. En hij blijft aan de UvA verbonden. Hij heeft het over een brug slaan tussen de academische wereld, hanteren van wetskennis en het toepassen ervan. Hij ervaart het nu nog als een grijs gebied. Afrondend: "Ik wens stevig in de praktijk te staan." (JB)

DE PREE ADVOCATUUR

DÉ SPECIALIST IN MOORDZAKEN

Een greep uit (bekende) moordzaken van De Pree Advocatuur:

Liquidatieproces Eris - Caloh Wagoh (vrijspraak voor liquidatie)
 Drugsmoord Bergen aan zee (vrijspraak)
 Moord op eigen vader (toepassing jeugdstrafrecht)
 Moord op Gosia - Alphen a/d Rijn
 Moord binnen drugscircuit in Nijmegen
 Festivalmoord Friesland
 Snapchat-moord

Liquidatieproces Marengo
 (Zelf)moord op Freddy Jansen (vrijspraak)
 Klike-moord
 Kettingzaagmoord
 Kloostermoord Onze Lieve Vrouwen
 Moord op Buitenring Hoensbroek
 Eerwraak moord Apeldoorn

Terug in de boekenkast

Dini van het Noorden is vrijwilligster in een Penitentiaire Inrichting. Ze schrijft over haar vrijwilligerswerk en daaraan verwante onderwerpen.

Mijn boekenplanken waren naar mijn mening te vol, dus ging ik opruimen. Maar dat schoot niet echt op. Want ik kwam van alles tegen wat het herlezen waard is. Die boeken werden dus weer terug gezet. Er waren ook tijdschriften die ik niet weg wilde doen. Oudere exemplaren, met interessante artikelen die het herlezen meer dan waard zijn. Neem bijvoorbeeld *Quest Psychologie* uit het jaar 2012. Daarin staat onder meer een artikel over ex-gedetineerde en filosoof Rein Gerritsen. Het stuk is geschreven door Paul Serail, destijds redacteur van *Quest*. Gerritsen zelf is ook een schrijver. Een paar jaar na het artikel in de *Quest* kwam een van zijn boeken uit, met als titel *Filosoof in de bajes*. Een zeer boeiend boek.

Al doet een gedetineerde zo zijn best voor een nieuwe start, het lukt niet altijd

Gerritsen was ooit bakker, maar kwam door allerlei oorzaken in de criminaliteit terecht en daardoor in de gevangenis. Een citaat van Gerritsen uit het artikel: "Iemand die in de gevangenis heeft gezeten komt er nooit gezond uit". Dit is dus een artikel uit 2012 en destijds was er volgens Gerritsen 70 tot 80 procent recidive. Of dat in deze tijd nog zo is durf ik echt niet te zeggen. Tijden veranderen en er zijn nu wellicht veel meer hulpverleners voor (ex) gedetineerden. Er zijn ook meer ervaringsdeskundigen aan het werk. Zij zijn niet (meer) gedetineerd,

hebben een opleiding gevolgd en trainingen gehad om hulp te bieden aan ex-gedetineerden. Zoals ondersteuning bij het regelen van financiële zaken en/of schulden en bij het omgaan met een verslaving of voormalige verslaving. Ook vanuit de inrichtingen wordt gewerkt aan een betere toekomst voor gedetineerden. Als vrijwilligster zie ik dat al jaren. Maar al doet een gedetineerde nog zo zijn best voor een nieuwe start na de detentie, het lukt niet altijd. "Jullie zien me hier nooit weer", zei een cursist op Onderwijs toen zijn vrijlating in zicht was. Maar nog geen maand na zijn vrijlating was hij weer terug. Hij kwam echter niet meer naar Onderwijs. Hij schaamde zich waarschijnlijk dat hij zijn voornemen om nooit terug te komen niet had kunnen waarmaken. Dat is vaak niet uit onwil. De meeste gedetineerden zijn zeer gemotiveerd om na de detentie te beginnen aan een bestaan zonder criminaliteit. Maar het is moeilijk die motivatie vast te houden als je eenmaal weer buiten bent. Dan kan je zo weer in de problemen komen, bijvoorbeeld door opnieuw verslavende middelen te gaan gebruiken. En vanuit daar in de criminaliteit.

Om nog even op Rein Gerritsen terug te komen: het kwam goed met hem. Ondanks zijn voorgeschiedenis met psychische problemen en zelfs psychoses. In *Filosoof in de bajes* staat in zijn dankwoord aan gedetineerden: "Ik wil jullie allen bedanken voor jullie oprechtheid. En ondanks alle tegenslagen: vertrouw op jezelf, werk hard, wees eerlijk, heb schijt aan de regels en doe het goede. Hulp is onderweg." Dat wat hij schrijft over de regels kan je maar beter vergeten. Regels zijn niet altijd te

begrijpen, maar vormen meestal wel een houvast om chaos en onrust te voorkomen. Maar zijn boek blijft op mijn boekenplank...

Onterecht achter tralies

Een van de ergste dingen die een mens kan gebeuren is onterecht achter de tralies te zitten. Het overkwam Joseph Oubelkas, die op 24-jarige leeftijd zonder bewijs en zelfs zonder onderzoek werd veroordeeld tot tien jaar celstraf in Marokko. Hij schreef later een boek over die tijd, getiteld *400 brieven van mijn moeder*. Joseph is geboren en opgegroeid in het Brabantse Raamdonksveer. Hij leidde een goed leven tot eind 2004, toen hij, onschuldig, in een Marokkaanse gevangenis terecht kwam. Tijdens die moeilijke jaren in verschillende Marokkaanse gevangenissen bouwde hij dierbare vriendschappen op. En zijn moeder steunde hem onvoorwaardelijk. Op de achterflap van zijn boek staat het volgende citaat uit een van de 400 brieven die zij hem schreef: "Mijn kind, je laat een spoor achter van moed, levensvreugde, onschuld en goedheid..." Dit boek, *400 brieven van mijn moeder* mag ook beslist niet weg. En zo zijn er veel meer.

Iedereen die goed kan lezen, kan ook voorlezen

Ik krijg mijn boekenkast echt niet leeg. Maar eigenlijk hoeft dat ook niet. Ik koester die boeken. Ze hebben me zoveel gegeven: verhalen, levenswijsheid, kennis. Ze hebben me met hun inhoud naar mooie

landen en andere culturen gebracht. En ze hebben me laten genieten van humor en prachtige teksten. En dat plezier, dat genoeg, zou ik zo graag willen delen met gedetineerden. Wat zou het mooi zijn als ook zij konden genieten van boeiende verhalen. Maar in PI's zitten mensen die niet goed kunnen lezen. Daarom pleit ik voor voorlezen in PI's. Dat hoeft echt niet door gevangenispersoneel of vrijwilligers te worden gedaan. Gedetineerden die kunnen lezen, kunnen óók voorlezen. Je hoeft er alleen maar op te letten de teksten goed en duidelijk uit te spreken. En op tijd adem te halen. Mooi op toon lezen is ook belangrijk. Eentonige zinnen kunnen zelfs de mooiste verhalen saai en levenloos maken. Een van de boeken in mijn boekenkast is *Voorlezen kan iedereen!* Het boek is verschenen in 2005 en was een project van Stichting Lezen in Antwerpen. De titel zegt al genoeg. Iedereen die goed kan lezen, kan ook voorlezen. En daarom blijft ook dat boek op de boekenplank. Samen met andere boeken over lezen en over onze taal. Zoals ook op de andere planken de boeken keurig bij elkaar staan. En al had dat 'opruimen' dus weinig zin, ik heb weer eens allerlei boeken goed bekeken en begrijp opnieuw waarom ik ze aanschafte. En waarom ik ze weer terug heb gezet in mijn boekenkast.

**BEZOEK VAN
EN CORRESPONDENTIE MET**

Stichting Vrij

Ben je gedetineerd en wil je graag bezoek van een vrijwilliger? Neem dan contact op met de Stichting Vrij.

Stichting Vrij biedt ook de mogelijkheid om te corresponderen met een vrijwilliger.

Contact is mogelijk door te bellen met 020-6703224 of via een casemanager.

Advocaten in strafzaken

Venlo 077 351 10 42

lina
ADVOCATEN

Strafzaken | Overleveringszaken | Tbs-zaken | Cassatiezaken

CONTACTBUREAU

2292 Vinny

Hé dames, ik ben Vinny, 25 jaar oud. Ben een Nederlands-Surinaamse jongen, heb bruin krullend haar en groen-blauwe ogen. Ik ben 1,79 meter lang en heb een slank/sportief figuur. Verder zou ik mijzelf beschrijven als iemand met een sterke mening, behulpzaam, zorgzaam en ik bied een luisterend oor! Ik oordeel over niemand, bij mij mag je jezelf zijn. Ik heb twee jaar + tbs onder voorwaarden, maar ik ga in hoger beroep. Tbs is voor gedrags-therapie, 'met emoties omgaan in bepaalde situaties'. Ik ben hier eerlijk over en hoop dat het wordt gewaardeerd en je er niet over oordeelt zonder dat je mij leert kennen. Ik kook graag en ben graag sportief bezig. Buiten werkte ik veel en was ik met een mattie of mijn broertje. Ik zoek een meid/vrouw tussen de 20 en 35 jaar, met wie ik kan praten, viben en een eventuele band mee kan opbouwen. Uiterlijk is niet zo belangrijk, maar met krullend haar en lichte ogen scoor je pluspunten. Ik hoop genoeg verteld te hebben. Mocht je geïnteresseerd zijn, dan zie ik graag een reactie tegemoet met eventueel een foto (niet verplicht) en/of 06-nummer mocht je willen bellen. Groetjes, Vinny

2259 MK

Hé daar, aangenaam MK, hier (mijn initialen). Dit is ver buiten mijn comfortzone. Ik zit al ruim vier jaar, moet nog behoorlijk wat jaartjes. Ik tucht niet, zit niet in mijn bloed. De binnenwereld heeft zo zijn vooroordelen dus een mooi... Niet alles binnen, maar ook buiten kan fantastisch zijn... Ik ben dus opzoek naar hechte loyale vriendschap. Zal me voorstellen: 30 jaar jong, van Nederlandse afkomst. Ik lijk volgens vele geen Nederlander, gelukkig maar. Brunette, 1,65 meter lang, groen-blauwe ogen. Ik hang eigen slingers op. Als ik positief blijf, kom ik mijn dag goed door. Je kunt mij aanschrijven. Als je goed voor mij bent, ben ik honderd keer beter voor jou. Als een echte leeuw ga ik ergens voor. Dan is het voor het leven. Opgeven staat niet in mijn woordenboek. Sociaal, amicaal, druk (gezellig druk), praat graag met mensen. Ga door het vuur voor mijn vrienden. Voel jij je aangesproken? Schroom dan niet en reageer zeker. Heel veel liefs en groetjes, MK

ZO WERKT HET CONTACTBUREAU

1. Je stuurt je advertentie naar Bonjo contactbureau, Nieuwe Herengracht 18 1018 DP Amsterdam. 2. Bonjo stuurt de advertentie naar een beoordelingscommissie. Deze moet goedkeuring geven voor plaatsing. 3. Bij goedkeuring plaatst Bonjo je advertentie in de Bonjo en/of op de website. 4. Een reactie op een advertentie stuur je naar Bonjo contactbureau. Vermeld hierbij wel het advertentienummer anders kunnen wij je reactie niet doorsturen. Doe een postzegel op de enveloppe en stuur 'm op. 5. Als je reageert maar niet wilt dat je adres bekend wordt, vermeld je adres dan niet in je brief maar op een bijgevoegd papiertje.

Zonder je adres kunnen wij geen reacties naar je terug sturen. Een eerlijk verhaal scoort het best. Dus schrijf een brief met daarin je interesses, hoe lang je nog moet, wat je graag wilt en wat weer niet. Ieder die de site bezoekt weet dat hij/zij met een gedetineerde te maken heeft. Transparanter kan niet!

2296 Virgil

Hallo dames. Mijn roepnaam is Virgil, ik ben 30 jaar en half Nederlands en half Antilliaans. Momenteel zit ik al een jaar vast en heb nog iets meer dan een jaar te gaan. Nu ben ik op zoek naar nieuw contact om mijn tijd wat aangener te maken. Hier binnen volg ik op het moment een opleiding, ben veel aan het lezen, altijd van de partij wat betreft sport en houd enorm veel van koken en lekker eten. Ik ben 1,95 meter lang en heb een normaal postuur. Verder hecht ik veel waarde aan betrouwbaarheid, want eerlijkheid duurt het langst. Ben je een zorgzame vrouw die graag samen dingen wil ondernemen, nieuwsgierig is geworden of gewoon graag met iemand wil schrijven? Dan zie ik graag je brief tegemoet en wie weet komt er wat moois uit. Ik ben loyaal en zeg altijd wat ik op mijn hart heb. Het zou dan ook mooi zijn om iemand te treffen met dezelfde principes. Maar over het algemeen ben ik helemaal niet de moeilijkste, dus laat onzekerheid je er niet van weerhouden om iets te sturen. Heb je nog vragen die je wilt stellen? Stuur me gewoon een brief en je hoort snel van me. Groetjes!

2294 Moha

Hallo dames, wat leuk dat je even stopt bij mijn woorden. Ik ben Moha, 1,93 meter lang, sportief gebouwd en iemand die gelooft dat mooie gesprekken op de meest onverwachte momenten kunnen beginnen. Ik zit momenteel achttien maanden binnen en heb nog een half jaar te gaan. Ik kan hier alles al vertellen, maar wat is een beetje mysterie zonder een volgende brief? Misschien ontdekken we samen wie er achter deze woorden schuilt. Als jij ook nieuwsgierig bent en zoekt naar leuk contact schrijf me dan terug.

2295 Timothy

Hallo lezers, met Timothy. Ik ben een jongeman van 31 jaar, Nederlands en met glad geschoren hoofd. Ik zoek schrijfplezier, want naast het sporten lijkt het me leuk een penvriendin te krijgen. Ik ben gespierd, vaak vrolijk en ben papa van mijn kleine meisje. Ik zit in tbs en ben aan het eind van mijn traject, dus ik hoop binnen twee jaar vrij te komen!. Verder houd ik van papa zijn en van motoren, waar hou jij van? Ik reageer 100 procent op alle reacties! Groetjes Timothy

2297 Ilias

Hé jij daar, ik ben Ilias, 25 jaar oud. Ik ben een sportieve jongeman. Ook ben ik 1,85 meter lang. Ik zit nu een jaartje vast en moet nog tien maanden. Ik ben opzoek naar een leuke dame met wie ik leuke gesprekken kan voeren. Aarzel niet. Ik ben een knappe man. Ik kijk uit naar jouw brief en foto.

2298 Sharon

Hallo mannen, ik ben een Nederlandse vrouw van 36 jaar, heb een zwarte boblijn en donkerbruine ogen en ben 1,64 meter kort met rondingen. Ik zoek monogamie, loyaliteit, respect en waardering. Het zou leuk zijn om te bellen of schrijven. Ik ben een magiër, multicultureel, multireligieus en spiritueel. Ik zit voorlopig nog in de PI voor drie zware delicten. Als je een foto stuurt dan stuur ik je een foto terug. Tot snel groetjes, Sharon.

2300 BS

Hallo dames! Ik zoek een vrouw. Een vrouw om mee te schrijven, op bezoek te komen en meer. Serieus, stout, kinky, ik vind alles leuk zolang eerlijkheid hoog bij je in het vaandel staat. Ik zit al even en heb nog even te gaan, maar dat is geen reden om te stoppen met leven toch? Ik ben 40 jaar, Nederlands, normale bouw, gemiddelde lengte en postuur en heb een zwak voor sprekende ogen en gingers, oftewel rood haar. Ik schrijf altijd terug dus kom op! Maak me gek!

2301 R.

Hé hé, met R. Ik ben een Marokkaanse dame van 21, bijna 22 jaar. Ik zit nu al een tijdje in detentie en ik ben opzoek naar een leuk schrijfmaatje. Ik houd ervan om lekker te discussiëren, met goede argumenten. Ik heb nog veel meer te vertellen, maar voor nu houd ik het hierbij. Dus ben jij geïnteresseerd in een leuk schrijfmaatje, reageer dan en vertel iets over jezelf. Wie weet worden wij een match. Als je een foto van jezelf stuurt, zou ik dat leuk vinden. Uiteraard stuur ik je er eentje terug. Wie weet spreek ik je snel.

Condor Recherchebureaus

Contra-expertise (strafrecht) dossier onderzoek
Condor Recherchebureaus werkt objectief en onafhankelijk aan een correcte waarheidsvinding

Condor Amsterdam/ Eindhoven : Tel: 06-16969700
www.condorrecherche.nl Email: condor@condor.nu

Strafrechtadvocaat mr. Mohamed Rafik

- Levensdelicten
- Drugszaken
- Terrorisme
- Gewelddelicten
- Ontnemingszaken
- Uitlevering
- Overlevering

- Vermogensdelicten
- Verkeersdelicten
- Zedenzaken
- Fraude
- TBS
- Beslag
- Detentierecht

Nederlands
English
عربي (Arabisch)
Tamazight (Berbers)

06 18 35 66 29
rafik@kvrzadvocaten.nl

Rafik
ADVOCATEN

van **BONJO****2180 Michel**

Hallo lieve dame! Mijn naam is Michel, 41 jaar jong, 1,90 meter lang, stevig gebouwd en ik ben op zoek naar een leuk contact. Ik hoop op zijn minst een goede vriendschap op te bouwen en vanaf daar zien we wel wat er wel of niet groeit. Vriendschap is mij al veel waard, aangezien ik al lange tijd in het systeem zit en het nog wel lang duurt eer ik eruit mag springen. Ik scheer mijn hoofd, draag een baard en heb donkerbruine ogen en dito (baard)haar. Haha, al komen er wel wat witte haren tussendoor. Goed, ik houd wel van lachen en humor en ben serieus wanneer ik dit moet zijn. Ik ben loyaal en kan goed luisteren en heb je mijn vertrouwen eenmaal te pakken, dan ga ik voor je door het vuur. Ik houd van eerlijkheid, soms tot het brutale aan toe, maar je weet wel wat je aan me hebt. Ik houd van leuke/goede films en series, muziek en af en toe een beetje gamen. Tja, ik moet mij toch een beetje vermaken, hè? Eerlijkheid en vertrouwen is het belangrijkste wat ik zoek in ons (eventuele) contact. Leeftijd en uiterlijk is niet zo belangrijk voor me, de connectie wel. Neem de sprong en verras me met een reactie! Liefs. Mies

2302 Okan

Hallo dames, ik ben Okan, 25 jaar, van Turkse afkomst, 1,75 meter lang. Ik zit momenteel twaalf maanden in HVB en ben op zoek naar een lieve, leuke, spontane dame tussen de 20 en 35 jaar. Ik ben zelf heel grappig en hou van veel praten. Ben jij iemand die een gezellige, leuke Turkse man zoekt, stuur dan gerust een reactie en wie weet worden wij beste vrienden.

2303 D.

D. hier. Man, 1,93 meter lang, 75 kg, 26 jaar, nog tussen de 135 dagen en 6 jaar te gaan, afhankelijk van de gezindheid van het universum. Als jij een potentieel werkgever, partner vriend of ander 'lot' bent, dan ben jij wie ik zoek, Ik geloof niet in God of in spreuken als 'je vindt niet wat je zoekt, maar wat je nodig hebt'. Maar natuurlijk wel dat als je iets vindt het een belang zal hebben. Anders was het aan je voorbij gegaan. Met uitzondering van al die belangrijke dingen die mij alsnog voorbij gegaan zijn. Ik speel piano. Ik lees af en toe een boek, houd van muziek, wie niet? Grappig genoeg houd ik mijzelf nog steeds bezig met wiskunde en programmeren. Zelfs papier is afdoende, ik schrijf, dicht en speel schaak, maar het allermeeste 'filosofer' ik. Dat is een koosnaampje voor de constante gedachtestroom. Dus als je een creatieve oplossing hebt voor The traveling salesman problem die ook werkt op oneindige punten... Of als je weet wie deze zin uitsprak: "Ik begin steeds meer de noodzaak van al het kwaad in te zien"... Maar ook als je gewoon iets in het gat wil schreeuwen dat de gemiddelde binnen- en buitenpersoon niet waardeert. Zoals een oud-werkgever die mij drie jaar lang elke maandag vertelde: "Weet je wat? Kijk maar wat je doet." Ter aanvulling, van alles is welkom, zolang je maar vurigheid hebt voor iets. Ik leer graag en hoor graag wat ik niet weet. Waarom de vogels zo vliegen of de mieren dit zo doen. Waarom dit, waarom dat... Ik hoop niet iets uit te sluiten door dergelijke voorbeelden.

2304 Remie

Hallo, ik ben Remie. Ik ben een Nederlandse man van 40 jaar oud. Ik ben vader van drie jonge kinderen. Ik zit een straf uit van zestien maanden waarvan ik er nog elf moet. In juni kom ik in aanmerking voor verlof. Ik zou het leuk vinden om te schrijven, bellen met een leuke dame en wie weet meer als de klik er is. Zou je het leuk vinden om met mij in contact te komen schrijf me dan snel met een foto. Ik schrijf altijd terug. Groetjes, Remie

2305 Adynaton

Hallo dames, ik ben Adynaton. Nederlander, blank, slank, 1,79 meter, 72 kg, gezond, geen roker, geen medicatie, geen verslavingen, maar helaas ook geen vrijheid op dit moment en ben hiervoor in cassatie. Hoe spiritueel ik ook ben, zo vals is justitie. Daar ben ik mij van kapot geschrokken en ik zit vol met walging. Ik ben door een ongeluk schuldig aan iemands dood, maar justitie ziet dit natuurlijk anders. Ik zit in elk geval niet voor zeden of drugs. Qua uiterlijk lijkt ik in de 40 maar ik ben nu in de 50. Ik zoek een langdurig contact met een penvriendin, met mogelijk een opbouw in een gelijkmatige verhouding. Mijn voorkeur Europees of gemengd Europees, eventueel Engelstalig van redelijk niveau. Nu ik inmiddels alles al kwijt ben geraakt, overweeg ik zelfs straks in een Oost-Europees land mijn leven opnieuw op te bouwen. Of jij moet een beter plan hebben?

2306 Appie

Hallo dames, Appie hier, 26 jaar. Ik zit 2,5 jaar binnen. Moet nog eventjes, niet lang hoop ik. Ik ben 1,80 meter en sport dagelijks. Ik kook ook graag. Wie weet: misschien kook ik binnenkort ook voor jou? Ik zoek een leuke dame om mee te schrijven. Uiterlijk maakt niet uit, leeftijd ook niet. Ben jij mijn toekomstige penvriendin op het witte paard, dan zie ik je brief snel.

2230 L.

Hey jonge heren ik ben L. Ik zit al een tijdje in de PI. Ik ben eindelijk toe aan wat contact. Ik heb mooie lange haren en groene ogen. Ik train heel veel, doe veel zelfstudie om de tijd een beetje goed door te komen. Ik vind eerlijkheid belangrijk. Wil je meer weten over deze sociale dame, dan hoor ik het wel. Liefs L.

2307 Abel

Hé dames, ik ben Abel. Niet mijn echte naam, maar een bijnaam. Ik ben 25 jaar oud. Half Egyptisch, half Marokkaans. Ik kom uit Utrecht, ben 1,80 meter lang en heb een lange bos krullen. Ik ben licht getint. Ik zou mezelf omschrijven als een leeuw. Ik zit al een tijdje vast en de toekomst is nog erg onzeker. Ik zoek een leuke dame om mee te bellen. Dingen waar ik veel waarde aan hecht zijn eerlijkheid en loyaliteit. Als je me schrijft, graag met foto. Ik zal er ook een terug sturen.

2308 Leyla

Hoi mannen, Ik ben 26 jaar jong en zit in de PI. Ik ben van Koerdische afkomst, kom uit Amsterdam en zit al dertien maanden in detentie. Ik denk dat ik binnenkort naar huis mag. Inshallah. Ik zoek een gezellig penmaatje :-). Ik heb een slank postuur, ben 1,60 meter lang, heb zwart haar en bruine ogen. Ik houd van reizen, goed eten en van positieve mensen. Ik zoek een leuke vent met een goed humeur, leuke babbel en leeftijd tussen de 26 en 31 jaar. Verder... Tja, wat kan ik zeggen? Ik heb twee zussen van wie een ook in detentie zit. Ik ben de jongste thuis.

2309 Mel

Hello, Mijn naam is Mel. Ik ben 22 jaar jong en ik kom uit Amsterdam. Ik zit al een tijdje in detentie. Ik denk dat ik nog even moet. Ik zoek een leuk penmaatje. Iemand die gezellig is en humor heeft. Afkomst maakt niet uit, maar hij moet wel moslim zijn. Als jij je aangesproken voelt stuur dan snel een gezellige brief. Ik zal altijd snel antwoorden. Groetjes en kusjes, Mel

M. W. Bouwman
STRAFRECHTADVOCAAT

- Gewelddelicten, levensdelicten, diefstal, overval, zeden, mensenhandel, gijzeling, opiumwet, wapens.
- TBS en PIJ, VI-procedures, ISD.
- Beklagcommissie en RSJ.

Tel. 06 422 42 42 1 / 085 30 34 31 3
advocatenkantoorbouwman.nl

Papiamentu · English · Français · Deutsch

ADVOCATENKANTOOR PETKOVIĆ

Door heel Nederland:

- Vreemdelingenbewaring
- Intrekking verblijfsvergunning
- Oplegging ongewenstverklaring, terugkeerbesluit en/of inreisverbod
- Strafzaken
- Beklagzaken

020 - 261 31 80
Mw. mr. Šejla Petković 06 - 219 51 925
Mw. mr. Lili Hu 06 - 223 02 950
sp@petkoviclaw.nl
advocatenkantoorpetkovic.nl

Publiek opmerkelijk mild gestemd

Veroordeeld: podcast en nu ook theatervoorstelling

Strafrechtadvocaat Veerle Hammerstein en podcastmaker Laura Fabels maken al enige tijd gezamenlijk de podcast *Veroordeeld*. Daarin hebben ze gesprekken met daders, met 'ex-veroordeelden', en gaan ze met het publiek in gesprek over misdaad, straf en tweede kansen. Zoals tegenwoordig vaker gebeurt met succesvolle podcastmakers hebben ze besloten de podcast in een theatervoorstelling te gieten waarmee ze het land rondreizen.

Gebaseerd op hun succesvolle podcast, waarin ze de mens achter het misdrijf centraal stellen, bieden beide dames een unieke blik achter de schermen van het strafrecht en geven ze inzicht in de drijfveren van daders. Want waarom maakt iemand op een cruciaal moment een verkeerde keuze? Hoe is het om tegenover een rechter te staan? En kun je ooit echt opnieuw beginnen als je eenmaal bent veroordeeld? Hun laatste voorstelling was in Amsterdam, in de zaal Griffioen, een zaal van de Vrije Universiteit. Ik was met name nieuwsgierig naar de reactie van het publiek op een voorstelling met een inhoud die ingaat tegen het overheersende repressieve klimaat in Nederland. Ooit heb

ik in Leeuwarden een voorstelling van de Ankertjes - advocaten in Sneek - gezien. Op een breed podium vertelden ze hun zienswijzen op het strafrecht. Mij trof toen de brede belangstelling voor dit onderwerp. Met dat in mijn achterhoofd toog ik naar de VU. En ja, ik werd weer getroffen door de grote belangstelling. Wat is het toch dat terwijl Nederland in de lawaai-politiek en in stemgedrag zo naar repressie schuift, zoveel mensen deze voorstelling willen bijwonen?

Buurman in tbs

Hammerstein en Fabels openden de voorstelling met een weergave van een winkeloverval en wat dat voor de overvallene betekent. We zien op een groot scherm ook de overvaller, die

later in de voorstelling nog een rol speelt, want aanwezig. Dan gooien ze een aantal vragen de zaal in, zoals wat doe je als je opeens te weten komt dat je buurman in een tbs-inrichting heeft gezeten voor overvallen, moord op zijn vrouw en soortgelijk ongerief? Opvallend is dat het overgrote deel van de aanwezigen niet zegt te verhuizen.

Een avond vol open gesprekken, verrassende inzichten en echte verhalen

Nu weet je nooit of dat in deze setting sociaal wenselijk gedrag is, maar toch.

In deze interactieve voorstelling

Aankondiging Veroordeeld op <https://www.theater.nl/>

krijgen de aanwezigen niet alleen indringende verhalen te horen van ex-veroordeelden, maar worden ze ook zelf aan het denken gezet over thema's als schuld, straf en vergeving. Wat betekent het voor ons dat bijna iedere veroordeelde uiteindelijk weer terugkeert in de samenleving? Aan het eind was er een vragenronde dat zich opvallend op de dader richtte. Niet op de knellende vragen over strafrecht, die wel aan de orde waren.

Boze buitenwereld

Eigenlijk alle relevante thema's passeerden, waarbij er nogal wat aandacht was voor de situatie waarin de dan ex-veroordeelde met de mensen om hem heen moet dealen om overeind te blijven. Meer dan de zaal uitademde, is er weerstand in de boze buitenwereld, wordt het allemaal niet makkelijk

gemaakt voor de buitengekome. De vraag of kort straffen zinvol is, passeerde ook. Hammerstein trok overduidelijk de kaart: niet doen, wordt niemand, ook de samenleving niet, beter van. De zaal hoorde het aan. Het blijft altijd spannend wat mensen in de werkelijke wereld doen als ze met nieuws over dood en verderf worden geconfronteerd. Niet voor niks was er ook aandacht voor de positie van de slachtoffers. Die hebben levenslang, terwijl de dader op een moment weer buiten staat.

Veroordeeld was een avond vol open gesprekken, verrassende inzichten en echte verhalen die laten zien dat achter elk strafblad een mens schuilgaat. Dat laatste is in essentie de boodschap die de makers van *Veroordeeld* brengen. Dat doen ze ook in hun podcasts. (JB)

NIEUWE KANS

NET UIT DE GEVANGENIS?

Ga direct naar:

Stichting Exodus Nederland biedt:

- een plek in een Exodushuis
- begeleiding in je eigen huis
- hulp bij het zoeken naar een woonplek
- hulp bij het vinden van een baan, opleiding of dagbesteding
- begeleiding bij zingeving: wat vind jij belangrijk in jouw leven?
- steun bij bestaande en nieuwe contacten
- hulp bij je schulden en financiën
- maatjes (vrijwilligers)

Hoe kunnen we jou helpen?

Neem contact met ons op of vraag je casemanager om dit voor jou te doen.

071 516 19 55

Van maandag tot en met donderdag zijn we bereikbaar tussen 9.00 en 16.00 uur.

www.exodus.nl

KANS

Exodus heeft:

- Exodushuizen in heel Nederland
- meer dan 40 jaar ervaring
- 250 professionals
- 1000 vrijwilligers

W

WASSENAAR
STRAFRECHTADVOCATUUR

FIGHT FOR FREEDOM

TEL: 073 - 302 00 05
WASSENAARSTRAFRECHT.NL

Hammer
ADVOCATEN

BEREIKBAAR & GEPASSIONEERD

MR. M.J. SCHIMMEL 06 24 71 96 89 MR. T.S.H. BUSKOP 06 58 92 84 45

NIEUWE 'S-GRAVELANDSEWEG 5, 1405 HJ BUSSUM

(JEUGD)STRAFRECHT • SLACHTOFFERRECHT • BESTUURSRECHT

Vasco Chorus
Advocatuur

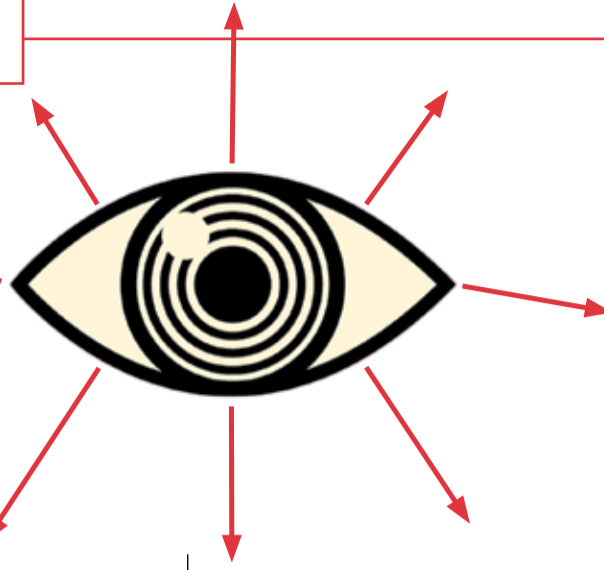
Genoeg gezeten?
Problemen met faseren?
Loop met mr. V.S.J. Chorus uw vrijheid tegemoet!
Uw specialist in klachten en strafzaken.

Neem vrijblijvend contact op:
06-19379730
www.vascochorus.com

NANCY DEKENS

Big Brother

Sinds eind vorig jaar is er visueel toezicht op gedetineerden in de EBI (Extra Beveiligde Inrichting) en op een Afdeling Intensief Toezicht (AIT) in de gespreksruimte waar zij hun advocaat spreken. De gespreksruimte zelf is voorzien van twee camera's op de muur en een camera boven de tafel waaraan het gesprek plaatsvindt. En er zijn allerlei knoppen zichtbaar aan de muur. Beeld wordt opgenomen, geluid kan ook worden opgenomen. Van het noodzakelijke vertrouwelijke karakter van het gesprek tussen de advocaat en de gedetineerde is geen sprake. Dat zie je en als je er zit, voel je het. Big Brother is watching. Over de manier waarop dit visuele toezicht wordt uitgevoerd (camera's en microfoons) en de andere beperkingen gedurende de gesprekken, is door strafrechtadvocaten volop bezwaar gemaakt. In de media is daarover veel bericht. Wellicht raakt het u als (mede-)verdachte. Er is een behoorlijke periode gestaakt. Advocaten weiger(d)en hun klanten in deze spreekkamers te spreken, waardoor strafprocessen tot

stilstand zijn gekomen. En waardoor deze groep gedetineerden hun advocaat mogelijk al maanden niet hebben gezien.

Geen voortvarendheid

Een onafhankelijke audit is al eind 2025 aangekondigd. Je zou denken dat die inmiddels is afgerond. Maar niets is minder waar. Men is pas net gestart. Van enige voortvarendheid is onvoldoende sprake. Inmiddels liggen sommige strafzaken al een half jaar stil. En komen advocaten noodgedwongen langzaam aan weer bij hun klanten op bezoek. Om aan den lijve te ondervinden hoe de gesprekken feitelijk verlopen en onder welke omstandigheden wel en niet wordt ingegrepen door de beveiliging. Het laatste woord over het visuele toezicht in de EBI en AIT is met andere woorden voorlopig nog niet gezegd. Intussen gebeurt het in de vijf huizen van bewaring met AIT-afdelingen ook dat gedetineerden die niet onder een

AIT-regime verblijven, doodleuk in de AIT-ruimte worden geplaatst om hun advocaat te spreken. Omdat de zoekadministratie het (per ongeluk?) zo heeft gepland. U of uw advocaat worden simpelweg in die ruimte neergezet.

Als u dat overkomt, is mijn advies om dat niet zonder slag of stoot te accepteren. Vraag ter plekke om een gespreksruimte zonder visueel toezicht. Ook als de beveiliging aangeeft dat de camera uit staat en dat het geluid niet wordt opgenomen. Wees u ervan bewust dat de vertrouwelijkheid van gesprekken in die ruimte niet is gewaarborgd. En probeer uw advocaat in een 'gewone' spreekkamer te spreken. U zit niet in dat regime, u heeft recht op een gesprek in een ruimte zonder al die toeters en bellen. Houd Big Brother buiten de deur!

Nancy Dekens is strafrechtadvocaat bij Dekens Aytumur strafrechtadvocaten

RECEPT

Wentelteefjes met vanilleyoghurt en rood fruit

Iedereen weet dat brood lekker is. Maar er zijn meer spannende manieren om brood te eten dan gewoon een boterhammetje met pindakaas te smeren. Een van die variaties maakt menig volwassene weer even kind: het wentelteefje. Al eeuwen een klassieker in de keuken als het gaat om het redden van oud brood. En nog lekker ook!

Laura Sofie van der Reijden

Dus, heb je nog wat oud (maar nog niet beschimmeld) brood op de plank liggen? Maak er een lekker wentelteefje van!

Ingrediënten (voor 2 pers.)

- * 100 gram rood fruit (diepvries of vers)
- * 1 ei
- * 200 ml halfvolle melk of verrijkte sojadrink
- * 1 theelepel kaneel
- * 4 volkoren boterhammen
- * 1 eetlepel olie
- * 4 eetlepels magere vanilleyoghurt zonder toegevoegde suiker
- * Optioneel: 1 theelepel vanille-aroma

Bereiding

- * 1. Laat het fruit ontdooien of was de verse vruchten. Snijd eventueel kleiner.
- * 2. Klop het ei los met de melk, kaneel en vanille-aroma.
- * 3. Wentel het brood door het eimengsel.
- * 4. Verhit de olie in een pan en bak de boterhammen aan beide kanten lichtbruin.
- * 5. Garneer met de yoghurt en het fruit.

Dit recept voor wentelteefjes komt van DJJ's samenwerkingspartner het Voedingscentrum. Op hun website vind je meer lekkere en gezonde recepten.

Külcü Advocaten

Specialisten in detentierecht

Heeft u het gevoel dat u onrecht wordt aangedaan? Ook in detentie heeft u rechten. Külcü Advocaten maakt zich sterk voor de rechtspositie van gedetineerden.

Wij helpen onder andere bij zaken rondom resocialisatie en re-integratie, PP- en BBA-beslissingen, verlof, overplaatsing, fasering en klachtprocedures. Twijfelt u over een beslissing van de inrichting of wordt een verzoek afgewezen? Dan kijken wij samen met u wat er mogelijk is en of bezwaar of een klacht zinvol is.

Denkt u dat u onrecht wordt aangedaan of wilt u advies over uw situatie? Neem gerust contact met ons op. Wij staan voor u klaar.

Wij staan u bij in elke p.i. in Nederland.

Ook op toevoeging (Pro Deo)

mr. D. Engel

mr. M. Uslu

dr. mr. H. Külcü

mr. E.M.J.W. Jaspar

mr. K.A. Moors

Wij staan u bij in zaken rondom:

- Voortgang detentietraject
- Verlof
- Overplaatsing
- Fasering
- BZT
- Resocialisatie
- Re-integratie
- Klachten (CvT & RSJ)
- PP & BBA beslissingen
- Kort geding tegen de Staat
- Schadevergoeding v.d. Staat
- TBS
- Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Ook tijdens detentie heeft u rechten. Denkt u dat u onrecht wordt aangedaan bij beslissingen over bijvoorbeeld verlof, overplaatsing, fasering of klachten? **Neem contact met ons op.**

Specialisten in strafrecht, gedreven door deskundigheid.

Bij Weening Strafrechtadvocaten begrijpen we dat een strafzaak veel onrust met zich brengt. U zoekt duidelijkheid: over wat u te wachten staat, over de kosten en vooral over uw kansen. Ons goed georganiseerde kantoor bestaat uit betrokken strafrechtadvocaten die u door dit proces begeleiden. Door bereikbaar te zijn, door te zeggen wat ze doen en door te doen wat ze zeggen.

Deskundigheid staat bij ons centraal. Zaken worden tijdens een wekelijks kantooroverleg door de behandelend advocaat besproken met kantoorgenoten. Door deze unieke werkwijze worden uw belangen niet alleen behartigd door een strafrechtsspecialist, maar door een deskundig team van strafrechtadvocaten.

Verder onderscheiden wij onszelf van de meeste strafrechtadvocaten door vergaande specialisaties in deelgebieden van het strafrecht. Daarmee bieden wij de hoogste mate van deskundigheid op (onder meer) het gebied van:

- Brandstichting
- Cassatie
- Criminele organisatie
- Detentierecht
- Diefstal
- Drugs
- Fiscaal strafrecht
- Fraude
- Geweld
- Jeugdstrafrecht
- Mensenhandel
- Moord & doodslag
- Ondernemingsstrafrecht
- Ontneming
- Overtreding wet dieren
- Overlevering en uitlevering
- TBS & PIJ
- Terrorisme
- Verkeersstrafrecht
- Wapen & munitie
- Witwassen
- Zeden

Een frisse blik op uw strafzaak?

*U kunt ons gratis bellen.
Wij bezoeken u in elke PI.
Ook pro deo.*

A fresh look at your criminal case?

*You can call us free of charge.
We will visit you in any prison.
Also pro bono.
We speak English.*

Ein neuer Blick auf Ihren Strafprozess?

*Sie können uns kostenlos anrufen.
Wir besuchen Sie in jedem Gefängnis.
Auch Pro-Bono-Anwalt.
Wir sprechen Deutsch.*

Un regard neuf sur votre affaire pénale ?

*Appelez-nous gratuitement.
Nous vous rendrons visite dans
n'importe quelle prison.
Également pro bono.
Nous parlons français.*

Nowe spojrzenie na Twoją sprawę karną?

*Możesz do nas zadzwonić bezpłatnie.
Odwiedzimy Cię w każdym więzieniu.
Również pro bono.
Mówimy po polsku.*

Bel gratis | Free call | Kostenlos anrufen
Appelez gratuitement | Zadzwoń bezpłatnie

0800-9336464

(0800-WEENING)

WEENING
STRAFRECHTADVOCATEN

L.M. Oldenburg
Strafrechtadvocaat

'ik vecht voor jou'

Gespecialiseerd in

- geweldsdelicten/levensdelicten
- zedenzaken, drugs
- jeugdzaken
- TBS zaken

Tel: 06 247 35 843
info@oldenburgadvocaat.nl

ADVOCATENKANTOOR

SICCAMA

W advocatenkantoorsiccama.nl
T +31(0)20 237 19 30

Alle strafzaken
Door heel Nederland
Altijd bereikbaar
Ook pro deo

Mr. Fabian D.W. Siccama
Advocaat - Partner
M 06-14 37 28 97

Mw. mr. Jill Leyten
Advocaat
M 06- 19 52 96 66

Mr. Maarten Kuipers
Advocaat - Partner
M 06- 40 38 14 40